

Povreda prava osobnosti - ugovorna i izvanugovorna odgovornost

Franković, Melita

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Tourism and Rural Development in Pozega / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:277:562098>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

Repository / Repozitorij:

[FTRR Repository - Repository of Faculty Tourism and Rural Development Pozega](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG RAZVOJA U POŽEGI**

MELITA FRANKOVIĆ, 0253051108

**POVREDA PRAVA OSOBNOSTI – UGOVORNA I
IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST**

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2024. godine.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET TURIZMA I RURALNOG RAZVOJA U POŽEGI**

STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

***POVREDA PRAVA OSOBNOSTI – UGOVORNA I
IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST***

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE GRAĐANSKOG PRAVA II

MENTOR: Jasmina Mladenović, dipl. iur.

STUDENT: Melita Franković

JMBAG studenta: 0253051108

Požega, 2024. godine

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se pitanjem štete i odgovornosti u kontekstu ugovornih i izvanugovornih odnosa, s posebnim naglaskom na štetu kod povrede prava osobnosti. Rad naglašava važnost pravne zaštite u slučajevima povrede prava osobnosti, gdje oštećena osoba ima pravo na naknadu štete i može tražiti sudsku zaštitu. Naknada može uključivati i moralnu satisfakciju, poput javne isprike ili objave presude. Dokazivanje povrede, uzročno-posljedične veze i same štete predstavlja ključni element za ostvarivanje prava na naknadu, a što je u ovom radu prikazano kroz analizu sudske prakse. U prvom poglavlju razmotrit će se osnovni pojmovi i definicije vezane uz štetu, uključujući materijalnu i nematerijalnu štetu te ugovornu i izvanugovornu odgovornost. Analizirat će se razvoj prava osobnosti kroz povijest, njihova manifestacija u suvremenom pravu, te pravni mehanizmi zaštite prava osobnosti. Proučit će se primjena ugovorne i izvanugovorne odgovornosti u kontekstu povrede prava osobnosti i kriteriji za dodjelu naknade štete. U drugom dijelu rada fokusirat će se na analizu presuda vezanih uz povredu tjelesnog zdravlja i neadekvatne uvjete lišenja slobode, istražujući pravne aspekte i kriterije za dodjelu naknade štete.

Ključne riječi: zaštita prava osobnosti, odgovornost za štetu, ugovorna odgovornost, izvanugovorna odgovornost

SUMMARY

This paper addresses the issue of damage and liability in the context of contractual and non-contractual relationships, with a special emphasis on damage caused by the violation of personality rights. The paper highlights the importance of legal protection in cases of personality rights violations, where the injured party is entitled to compensation and can seek judicial protection. Compensation may also include moral satisfaction, such as a public apology or the publication of a court judgment. Proving the violation, the causal link and the damage itself represents a key element for the realization of the right to compensation, which is demonstrated in this paper through the analysis of judicial practice. In the first chapter, the basic concepts and definitions related to

damage will be explored, including material and non-material damage as well as contractual and non-contractual liability. The development of personal rights through history, their manifestation in contemporary law, and the legal mechanisms for protecting these rights will be analyzed. The application of contractual and non-contractual liability in the context of personal rights violations and the criteria for awarding compensation will also be examined. The second part of the paper will focus on analyzing court decisions related to violations of physical health and inadequate conditions of imprisonment, exploring the legal aspects and criteria for awarding compensation.

Keywords: personality rights protection, liability for damages, contractual liability, tort liability

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED LITERATURE.....	2
2.1. Općenito o šteti.....	2
2.2. Ugovorna i izvanugovorna odgovornost.....	6
2.3. Prava osobnosti.....	9
2.3.1. Pojam, obilježja, razvoj i pojava.....	9
2.3.2. Povreda prava osobnosti.....	13
2.3.3. Zaštita prava osobnosti.....	15
2.4. Ugovorna i izvanugovorna odgovornost kod povrede prava osobnosti.....	16
3. RAZRADA.....	18
3.1. Pregled sudske prakse o izvanugovornoj odgovornosti	18
3.2. Pregled sudske prakse o ugovornoj odgovornosti.....	23
4. ZAKLJUČAK.....	24
5. LITERATURA.....	25
6. POPIS KRATICA.....	27
7. POPIS PRILOGA.....	28
8. PRILOZI.....	29

1. UVOD

Šteta i odgovornost su ključni koncepti u pravnom sustavu koji igraju presudnu ulogu u zaštiti prava i interesa pojedinaca. Ovi pravni pojmovi oblikuju kako se pravda može ostvariti kada dođe do povrede prava ili interesa, bilo kroz materijalnu štetu, nematerijalnu štetu, ili kroz odgovornost za protupravne radnje.

Materijalna šteta odnosi se na konkretne gubitke u imovini, dok nematerijalna šteta uključuje emocionalne i fizičke bolove, te povrede osobnih prava. U pravnom kontekstu, šteta može nastati kao posljedica neispunjavanja ugovornih obveza ili protupravnih radnji koje uzrokuju štetu trećim osobama. Razlikovanje između ugovorne i izvanugovorne odgovornosti ključno je za razumijevanje pravnih mehanizama koji omogućuju oštećenima da potraže naknadu štete.

Prava osobnosti predstavljaju temeljne ljudske vrijednosti koje zakon štiti od neovlaštenih povreda. Ova prava uključuju zaštitu tjelesnog zdravlja, dostojanstva, privatnosti i časti. Pružanje zaštite ovih prava kroz pravne mehanizme osigurava da se osobe mogu obratiti sudu za naknadu štete i druge oblike pravne zaštite kada su njihova prava povrijeđena.

Upravljački aspekti pravne zaštite uključuju razvoj prava osobnosti kroz povijest i njihovu aktualnu manifestaciju u suvremenom pravu. Razumijevanje ovih koncepata omogućuje bolje razumijevanje kako pravni sustav upravlja slučajevima štete i odgovornosti, te kako se provode pravne mjere za zaštitu prava osobnosti.

Ovaj uvod postavlja temelje za dublje istraživanje štete, odgovornosti i prava osobnosti u pravnom sustavu, te pruža kontekst za razumijevanje pravnih i praktičnih aspekata ovih ključnih pravnih pojmova.

2. PREGLED LITERATURE

Literatura koja je korištena za izradu rada pruža cjelovit uvid u pravne aspekte odgovornosti za štetu i prava osobnosti, kombinirajući teorijska tumačenja, zakonske okvire i sudsku praksu kako bi se osigurala sveobuhvatna analiza teme.

Istraženi su pravni aspekti povrede prava osobnosti, s posebnim naglaskom na ugovornu i izvanugovornu odgovornost.

Odabrana je literatura čiji je fokus na pravnim načelima i predmetima koji obuhvaćaju različite vrste štete, uključujući povredu prava osobnosti, povredu ugovornih obveza, uključujući povredu prava osobnosti unutar ugovornih odnosa.

Materijali korišteni u izradi rada pružaju pravne osnove za razumijevanje zaštite prava osobnosti u slučaju povrede te se bave ugovornom i izvanugovornom odgovornošću u slučajevima povrede tjelesnog zdravlja, a fokus je na pravnim tumačenjima i sudskim odlukama koje se odnose na povredu prava osobnosti.

Literatura općenito pokriva vrste štete, pravne osnove za naknadu štete i specifične aspekte povezane s povredom prava osobnosti.

2.1. Općenito o šteti

Zakon o obveznim odnosima (dalje u tekstu: ZOO) (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23) ne propisuje opće pretpostavke odgovornosti za štetu, već ističe da se odgovornost temelji na pretpostavljenoj krivnji. Pretpostavlja se obična nepažnja, dok se za štetu uzrokovanu opasnim stvarima ili djelatnostima, kao i u drugim zakonom predviđenim slučajevima, odgovara bez obzira na krivnju. Prema odredbi članka (dalje u tekstu čl.) 1049. ZOO-a (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23) krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom. Kao primjer počinjene štete s namjerom može se navesti kleveta. Ako osoba namjerno širi lažne informacije o drugoj osobi s ciljem da joj nanese štetu, to predstavlja povredu prava osobnosti s namjerom. Dakle, namjera je očita jer osoba svjesno i namjerno širi neistine kako bi narušila ugled i čast druge osobe. S druge strane, šteta počinjena s nepažnjom bi bila narušavanje nečijeg ugleda u slučaju objavljivanja lažne informacije u novinama. U tom slučaju novinar nije imao namjeru naštetiti, ali je zbog nedostatka pažnje i

provjere uzrokovao štetu ugledu te osobe.

„Kako bi oštećena osoba mogla ostvariti pravo na naknadu štete, potrebno je da budu ispunjene sljedeće pretpostavke odgovornosti za štetu:

1. postojanje subjekta odgovornosti za štetu (štetnik) i postojanje subjekta koji zahtjeva odštetu (oštećenik),
2. štetna radnja,
3. šteta,
4. uzročna veza između štetne radnje i štete,
5. protupravnost štetne radnje” (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021, URL).

Kao odgovorna osoba za štetu, najčešće se pojavljuje fizička osoba, ali štetnik može biti i pravna osoba. Da bi fizička osoba mogla biti odgovorna za nastalu štetu, potrebno je da posjeduje dva ključna svojstva: ubrojivost i poslovnu sposobnost. „Pored fizičkih osoba, kao štetnik se također može pojaviti i pravna osoba. Iako obje vrste subjekata imaju pravnu sposobnost, razlikuju se u bitnim aspektima. Dok ubrojivost karakterizira samo fizičke osobe, pravna osoba može biti deliktno sposobna, što znači da je dovoljna poslovna sposobnost za odgovornost za štetu” (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021, URL). Što se tiče osobe oštećenika, to je osoba koja je štetnom radnjom koju je počinio štetnik pretrpjela određene štetne posljedice zbog kojih traži naknadu štete. Također može biti i fizička i pravna osoba.

„Štetna radnja koja uzrokuje štetu naziva se građanskim deliktom, a nije važno o kojoj se radnji radi, dok je kazneni delikt specifično opisano djelo u kaznenom zakonu za koje je predviđena kazna. Glavna razlika je u tome što kazneni delikt ne mora biti nužno i građanski delikt; na primjer, ilegalno posjedovanje oružja je kazneni delikt, ali ne rezultira uvijek građanskom odgovornošću za štetu” (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021.). Bez štetne radnje štetnika nema štete niti odgovornosti za štetu. Dakle, to je postupak kojim se oštećeniku nanosi šteta.

Ugovorna ili kontraktna odgovornost nastaje kad je šteta nanesena povredom ugovorne obveze. „Prema tome, oštećenik mora osim općih pretpostavaka odgovornosti za štetu dokazati još dvije – postojanje ugovora, odnosno ugovorne obveze i povredu ugovorne obveze. Pod povredom ugovorne obveze Zakona o obveznim odnosima razumijeva neispunjenje obveze i zakašnjenje s njezinim ispunjenjem“ (Klarić, Vedriš, 2014: 605)

Šteta se definira kao „svaka radnja koja rezultira stvarnim uništenjem ili oštećenjem nečijih pravno zaštićenih materijalnih dobara i prava, što uzrokuje izravne troškove za oštećenika (kao što

su oštećenje imovine, narušavanje života i zdravlja), ili neimovinskih dobara i prava, što izaziva duševne bolove i strah (primjerice, povreda časti i ugleda), ili narušava pravno zaštićene interese, čime se šteti nečijem pravnom statusu, smatra se štetnim djelovanjem“ (Marović, Štimac, Medvidović, 2006:11). Iako mnogi zakonodavci drugih zemalja nisu propisali definiciju štete, u Republici Hrvatskoj ZOO propisuje pojam štete i to odredbom čl.-a 1046. „Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta)“ (ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23). Također, ZOO propisuje opće načelo odgovornosti za štetu, a koje glasi tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje, a pritom se predmnijeva obična nepažnja.

Dakle, šteta se može podijeliti na imovinsku i neimovinsku štetu. Neimovinska šteta odnosi se na štetu koja se ne može izraziti u novčanom iznosu i ne uključuje izravne materijalne gubitke. Neimovinska šteta uključuje emocionalne i psihološke patnje koje osoba pretrpi zbog povrede svojih prava. ZOO je 2005. uveo u naš pravni poredak objektivni koncept neimovinske štete, a prema kojem neimovinsku štetu predstavlja povreda prava osobnosti, a ne, kao što je bilo do sada, fizičke i psihičke boli te strah kao svojevrsne psihološke emanacije povrede prava osobnosti. Tako navodi, između ostalog i sljedeće: „U tom kontekstu, po novom konceptu uspostavljenom ZOO 05, već sama povreda prava osobnosti predstavlja neimovinsku štetu, bez obzira na to jesu li tom povredom prouzročene fizičke ili duševne boli te strah.“(Baretić, 2006: 464).

Materijalna, odnosno imovinska šteta, je ona šteta koja nastaje kao posljedica štetne radnje na imovini oštećenika. „Takva se šteta javlja u vidu umanjenja imovine ili sprječavanja njena povećanja“ (Marović, Štimac, Medvidović, 2006: 47). Osoba odgovorna za prouzročenu imovinsku štetu mora vratiti stanje na ono kakvo je bilo prije nastanka štete. Ako to ne otkloni štetu u potpunosti, odgovorna osoba mora nadoknaditi preostalu štetu novčano. Dakle, ukoliko povratak na prijašnje stanje nije moguć, šteta se nadoknađuje isključivo u novcu. (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021, URL).

Štetu se može podijeliti s obzirom na način postanka i to na:

1. izravna (direktna) šteta
2. neizravna (indirektna) šteta
3. simultana šteta.

„Izravne štete su one koje nastaju kao neposredan rezultat štetnog događaja koji direktno

utječe na određenu stvar ili dobro dok neizravne štete predstavljaju gubitke koji se pojavljuju kao posljedični učinak štetnog događaja na druge stvari i imovinu oštećenika. Simultane štete nastaju kada jedna štetna radnja uzrokuje štetu više oštećenika, ali se i dalje smatraju jednom samostalnom štetom“ (Jug, 2015:470).

Štetu se može podijeliti s obzirom na razliku od trenutka uzrokovanja ili nastanka štetnog događaja i trenutka nastupanja štetnih posljedica (štete) i to na:

1. postojeću štetu
2. buduću štetu (izvjesnu) i
3. buduću eventualnu (neizvjesnu) štetu.

„Postojeća šteta je ona kod koje je uzrok već nastupio, a sama šteta se već ostvarila. S druge strane, buduće štete su one kod kojih je uzrok nastupio, ali posljedice se još nisu pojavile ili nisu prestale. Buduća eventualna šteta je ona kod koje je uzrok već prisutan, ali je neizvjesno hoće li se štetne posljedice ostvariti“ (Jug, 2015: 470). Također, buduće štete se mogu podijeliti s obzirom na izvjesnost njihovog nastanka te trenutak njihovog nastanka. „Izvjesna buduća šteta je ona kod koje je uzrok (štetna radnja ili događaj) već nastao, dok će štetne posljedice sigurno nastupiti u budućnosti, ali nije poznato kada i u kojem obimu. Dakle, kod takve buduće štete nije moguće procijeniti njen obujam i visinu u trenutku nastanka uzroka, već će se to moći učiniti tek kada se štetne posljedice pojave. S druge strane, kod neizvjesnih budućih šteta uzrok (štetna radnja ili događaj) je nastao, ali je neizvjesno hoće li šteta uopće nastupiti. Takva šteta može, ali i ne mora nastati u budućnosti“ (Jug, 2015: 476).

S obzirom na način utvrđivanja i dokazivanja štete, razlikuju se konkretna i apstraktna šteta. „Konkretna šteta je ona čije se postojanje i opseg mogu dokazati izravnim dokaznim sredstvima, kao što su pregled, vještačenje, svjedoci, priznanje odgovorne osobe i slično“ (Jug, 2015: 270) Kao primjer konkretne štete može se navesti štetu koja je nastala na vozilu tijekom prometne nesreće. Dakle, konkretna šteta se može utvrditi pregledom vozila i vještačenjem mehaničara te na temelju tih dokaza se utvrđuje visina šteta na vozilu.

Apstraktna šteta je ona kod koje se pretpostavlja njezino postojanje, a visina se određuje unaprijed prema određenim mjerilima ili u paušalnoj svoti, umjesto da se procjenjuje za svaki pojedini slučaj. Primjerice u slučaju kršenja autorskih prava, gdje je teško precizno odrediti gubitak prihoda zbog neovlaštene reprodukcije djela, apstraktna šteta bi se mogla pretpostaviti i izračunati unaprijed prema određenim mjerilima, kao što su prosječni prihodi od prodaje takvih djela ili se

može odrediti paušalni iznos naknade te na taj način utvrditi visinu štete.

„Uzročnost kao pretpostavka odgovornosti za štetu jest veza između štetne radnje kao uzroka i nastale štete kao posljedice“ (Pavlović, 2019, URL). Ako ne postoji neprekinuta uzročna veza između štetne radnje i nastale štete, tada se ne može govoriti o odgovornosti štetnika za tu štetu. Uzročna veza mora biti stalna i ne smije biti prekinuta. Sve dok takva veza postoji, štetnik je odgovoran za posljedice svoje radnje. Međutim, čim se ta veza prekine, štetnik više nije odgovoran za daljnje štetne posljedice. Kao konkretan primjer može se navesti odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Rev-2906/98 od 16. veljače 1999. u kojoj je utvrđeno: „nema uzročne veze između postupanja tuženice kao poslodavca i činjenice da je tužitelj postao nezaposlen, obzirom da tužitelj nije dokazao da bi zadržavanje radne knjižice od strane poslodavca bio uzrok tome što se tužitelj nije mogao zaposliti u drugom trgovačkom društvu“.

„Povreda pozitivne pravne norme može se odnositi na štetnu radnju, na štetu, ili na oba aspekta istovremeno. Osoba djeluje protupravno ako svojim djelovanjem (aktivnim radnjama) ili nečinjenjem krši neki važeći pravni propis. U vezi s tim, osnovno načelo iz čl.- a 8. ZOO-a (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23), prema kojem je svaka osoba dužna suzdržati se od postupaka koji mogu prouzročiti štetu drugome. Protupravnost je prisutna uvijek kada je povrijeđena neka pravna norma koja regulira određeno ponašanje, bez obzira iz koje pravne oblasti ta norma potječe“ (Pavlović, 2019, URL). Pored objektivnog elementa protupravnosti postoji i subjektivni element protupravnosti, a to je krivnja štetnika, koja postoji kada je štetnik uzrokovao štetu namjerno ili nepažnjom. „Ako štetnik želi izbjeći odgovornost za štetu, mora dokazati da je šteta nastala bez njegove krivnje, primjerice slučajno ili zbog štetne radnje treće osobe. O običnoj nepažnji (*culpa levis*), koja se pretpostavlja u odštetnoj odgovornosti, govorimo kada štetnik nije primijenio pažnju koju bi u sličnim okolnostima primijenila posebno pažljiva osoba (pažnja dobrog domaćina ili dobrog gospodarstvenika). Dakle, kada se u određenoj situaciji pojavi ovakvo ponašanje štetnika, zakonodavac ga smatra odgovornim za štetu temeljem krivnje kao subjektivnog elementa protupravnosti, u obliku obične nepažnje. Krivnja je subjektivni odnos štetnika prema uzrokovanju štete.“ (Pavlović, 2019, URL).

2.2. Ugovorna i izvanugovorna odgovornost

Razlikuju se ugovorna, izvanugovorna i predugovorna odgovornost za štetu. Upravo je štetna

radnja kriterij putem kojeg se mogu razlikovati navedene odgovornosti. „Za izvanugovornu odgovornost to je imovinskopravni ili građanskopravni delikt, za predugovornu odgovornost to je građanskopravni delikt, prvenstveno zbog povrede osnovnog načela iz čl. 4. ZOO-a (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23), a za ugovornu odgovornost povreda ugovorne obveze“ (Pavlović, 2019, URL). Posebni slučajevi odgovornosti uključuju odgovornost organizatora događaja, odgovornost zbog nepružanja nužne pomoći, odgovornost zbog propusta sklapanja ugovora te odgovornost u vezi s obavljanjem poslova od javnog interesa.

„Ugovorna odgovornost proizlazi iz sporazuma ili ugovora između dvije ili više strana te se odnosi na obvezu nadoknade štete koja nastaje kršenjem uvjeta ili obveza definiranih tim ugovorom“ (Vilus, 1973:15). „Ključni kriterij razlikovanja deliktne od ugovorne odgovornosti je narav štetne radnje. Kad god je šteta prouzročena građanskim deliktom, odgovornost je izvanugovorna ili deliktna, pa će se na utvrđivanje štetnikove odgovornosti i popravljjanje štete primijeniti pravila upravo te odgovornosti.“ (Klarić i Vedriš, 2014: 604).

„Ključna razlika između ugovorne i izvanugovorne odgovornosti leži u prirodi štetne radnje: prva proizlazi iz kršenja ugovorne ili poslovno-pravne veze, dok se kod izvanugovorne odgovornosti radi o povredi imovinskopravnih ili građanskopravnih prava (delikti). Zahtjev za naknadu štete temeljen na ugovornoj obvezi zahtijeva postojanje ugovora ili dokumentirane poslovno-pravne veze, te kršenje određene obveze u skladu s tim pravnim odnosom“ (Odvjetnički ured Inge Ilin, URL).

U skladu s odredbom čl. 2. ZOO (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23), sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva, dok je odredbom čl. 5. ZOO propisano da su sudionici obveznih odnosa dužni surađivati radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava u tim odnosima. Sam obvezni odnos nastaje, kako je i navedeno čl. 20. ZOO, na osnovi pravnih poslova, prouzročenjem štete, stjecanjem bez osnove, poslovođstvom bez naloga, javnim obećanjem nagrade i izdavanjem vrijednosnih papira. Međutim, obveze mogu nastati i na osnovi odluke suda ili druge javne vlasti. Slijedom navedenoga, ako dužnik ne bi ispunio svoju obvezu ili ako bi došlo do nekih propusta u izvršenju, može prouzrokovati štetu drugoj stranci u obveznom odnosu. „Ako su ispunjene sve pretpostavke odgovornosti za štetu, štetnik je dužan tu štetu popraviti“ (Baretić, 2006:469).

Pravni odnos između vjerovnika i dužnika uključuje tražbeno pravo vjerovnika i obvezu

dužnika. Na temelju toga, vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje dogovorene obveze, dok je dužnik obvezan ispunjavati tu obvezu (davanje, činjenje ili nečinjenje) na ispravan, uredan i pravovremen način (čl. 65. ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23). Zakonodavac propisuje da činidba mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva u suprotnom ugovor je ništetan. Drugim riječima, ugovorna odgovornost proizlazi iz stvaranja ugovornog odnosa među strankama, što se događa potpisivanjem sporazuma ili ugovora o suradnji, djelu i slično. Ovaj odnos formira pravnu osnovu za buduće interakcije, a njegovo kršenje dovodi do nastanka štete. To znači da ugovor koji je jednom sklopljen obvezuje strane prema načelu *pacta sunt servanda*, što znači da se obveze proizašle iz takvog ugovora moraju u potpunosti ispuniti prema njegovim odredbama. Strana koja ne ispuni svoju ugovornu obvezu odgovorna je za nastalu štetu drugoj strani, odnosno oštećena stranka može tražiti pravičnu (novčanu) naknadu za povredu ugovorne obveze (čl. 346. ZOO, ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23).

Oštećena stranka ima pravo na naknadu štete u slučaju neispunjenja ili kašnjenja u izvršavanju ugovorne obveze od strane druge strane (štetnika) (čl. 342., stavak 2. (dalje u tekstu: st.) ZOO-a). Dužnik može biti oslobođen od odgovornosti za štetu ako dokaže da je neispunjenje ili kašnjenje uzrokovano vanjskim, izvanrednim ili nepredvidivim okolnostima koje su nastale nakon sklapanja ugovora, a nisu bile predvidive ili se nisu mogle spriječiti (čl. 342. ZOO-a). Nadalje, ugovorna odgovornost dužnika može se proširiti nakon inicijalnog sklapanja ugovora za slučajeve koji nisu bili predviđeni, ali samo ako to ne krši načelo savjesnosti i poštenja.

„Izvanugovorna odgovornost za štetu regulirana je odredbama Zakona o obveznim odnosima. Prema tim odredbama, šteta predstavlja smanjenje određene imovine druge osobe, što uključuje običnu štetu poput situacije kada jedna osoba ošteti imovinu druge, sprječavanje povećanja imovine ili izmaklu korist, kao kad netko spriječi drugu osobu da ostvari određenu korist, te povredu prava osobnosti, što se odnosi na neimovinsku štetu kao što je povreda časti i ugleda. „Opće načelo izvanugovorne odgovornosti za štetu glasi da je osoba koja uzrokuje štetu dužna nadoknaditi je, osim ako dokaže da nije kriva, pri čemu se pretpostavlja obična nepažnja.“ (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021, URL).

„Važno je napomenuti da su odredbe o izvanugovornoj odgovornosti za štetu istovremeno općenite odredbe o odgovornosti za štetu. Čl. 369. ZOO-a propisuje da će se te odredbe primjenjivati i na ugovornu odgovornost, osim ako ugovor ne predviđa drugačije odredbe o naknadi

štete“ (Crnić et al., 2007: 133). Naime, postoje i posebni slučajevi izvanugovorne odgovornosti, kao što su odgovornost za proizvode, odgovornost za štete nastale od opasnih stvari ili djelatnosti, odgovornost za štete uzrokovane životinjama, i slično.

2.3. Prava osobnosti

Prava osobnosti regulirana su odredbom čl.-a 19. ZOO-a (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23) te su pod pravnom zaštitom hrvatskog pravnog sustava. Tako spomenuti čl. propisuje kako svaka osoba, bilo ona fizička ili pravna, ima pravo na zaštitu u slučaju da dođe do povrede njezinih prava osobnosti. Sveobuhvatna zaštita prava osobnosti temelj je za stvaranje pravednog i uravnoteženog društva u kojem se poštuju osnovna ljudska prava i slobode. Zakonodavna regulativa osigurava mehanizme putem kojih se mogu adresirati povrede i pružiti pravna zaštita, čime se jača povjerenje građana u pravni sustav i osigurava poštivanje osnovnih načela pravde i jednakosti.

2.3.1. Pojam, obilježja, razvoj i pojava

„Jednoznačnu definiciju prava osobnosti nije moguće izvesti. U vezi s pojmom prava osobnosti iskrsla je u teoriji i zakonodavstvu dvojba – postoji li jedno opće pravo osobnosti iz kojeg deriviraju pojedina prava osobnosti ili ima više posebnih vrsta prava osobnosti. Naš ZOO u čl. 19. navodi pojedina prava osobnosti. Pored navedenih u prava osobnosti uvršćuju se, bilo kao samostalno, ili kao podvrsta nekog od prava osobnosti, i pravo na identitet, pravo na vlastitu sliku, pravo na glas, pravo na vlastite zapise i pisma“ (Klarić, Vedriš 2014: 105). Možemo reći da su prava osobnosti pravni poredak koji priznaje i štiti prava pripadajuća nekoj osobi, bilo fizičkoj ili pravnoj.

Što se tiče razvoja i pojave prava osobnosti može se navesti da je od samih početaka proučavanja prava osobnosti postalo jasno da se ne radi o običnom pravnom području. Ovo područje ima izuzetno široku povezanost s različitim granama prava, uključujući ustavno, kazneno, upravno i međunarodno pravo, kao i s normama moralno-etičkog poretka (Radolović, 2006: 132).

Isprva su se pojavili pojmovi određenih oblika prava osobnosti, poput prava na vlastitu sliku ili lik, no apstraktna definicija ovog koncepta dugo je izbjegavana. Istaknuti njemački pravnik Kohler prvi je povezoao sadržaj prava osobnosti sa zaštitom ljudskog dostojanstva, dok suvremene

teorije nude preciznije pristupe. Naglašava se važnost osobnosti svakog pojedinca, te se pravo osobnosti definira kao grana prava koja instrumentima građanskog prava štiti osobnost pojedinca, a ponekad i pravnih osoba, pod određenim uvjetima. Pojava prava osobnosti predstavlja relativno novu pojavu u građanskom pravu Republike Hrvatske. Iako je pravo osobnosti kompleksno, njegova osnovna važnost u području građanskog prava ne može se umanjiti (Radolović, 2014: 97).

Nastanak i razvoj prava osobnosti odražavaju evoluciju društva kroz povijest. Ovaj pravni koncept je rezultat nastojanja izuzetnih umova kroz ljudsku povijest. Napredak društva često je bio praćen izazovima, preprekama i otporom, a pravo osobnosti nije iznimka. Postalo je jedno od najvažnijih i najnaprednijih pravnih područja. Njegova avangardnost leži u naglašavanju važnosti ljudskog bića i njegovih kulturnih vrijednosti kao ključnog subjekta pravne zaštite. Mehanizam te zaštite, budući da je to građansko pravo, nalazi se u rukama pojedinca.

Hrvatsko građansko pravo ostvarilo je značajan napredak u integraciji prava osobnosti. Međutim, tijekom 20. stoljeća politički i ideološki totalitarizmi nisu podržavali pravo osobnosti zbog nedostatka priznavanja slobode pojedinca. Hrvatska je prošla kroz razdoblje dva takva totalitarna režima, što je predstavljalo prepreku za razvoj prava osobnosti. Kao rezultat toga, Hrvatska je zaostajala u odnosu na razvijenije dijelove svijeta. Međutim, novi Zakon o obveznim odnosima usvojen 2005. godine, označio je značajan korak naprijed za Hrvatsku, otvarajući nove mogućnosti za brže prilagođavanje i integraciju u suvremeni svijet (Radolović, 2006: 131).

Prije 2005. godine, hrvatsko pravo nije priznavalo kršenje moralnog aspekta oštećenika kao dio povrede ugovorne odgovornosti, fokusirajući se isključivo na imovinski aspekt. ZOO iz 1978. godine nije sadržavao odredbe o odgovornosti za nematerijalnu štetu proizašlu iz povrede ugovornog odnosa, što je rezultat modela francuskog i talijanskog građanskog prava. Sva prava osobnosti smatrana su dijelom ukupnih osobnih nematerijalnih dobara fizičkih ili pravnih osoba (Radolović, 2006: 135). Međutim, ZOO iz 2005. godine konačno je uveo pravilo o nematerijalnoj šteti uzrokovanom povredom osobnosti na bilo koji način propisan zakonom, što je obuhvaćeno čl. 19. i 342.–349. ZOO-a za obvezne ugovorne odnose te čl. 1045.–1106. za izvanugovorne odnose radi naknade štete.

Pojam osobnosti pokriva područje koje obuhvaća osobu i njezin osobni život, uključujući i širi krug značajki o osobi koje, uzete pojedinačno, ne moraju imati neko posebno značenje, ali povezane u konzistentnu strukturu mogu rezultirati portretom osobe za koji najčešće samo ta osoba treba znati. Značajni dio Ustava Republike Hrvatske posvećen je upravo temeljnim slobodama i

pravima čovjeka i građanina. Njihovo se značenje ogleda u činjenici da se nalaze na početku Ustava, odmah nakon glavnih načela ustavnog uređenja Republike Hrvatske (Marović, Štimac Medvidović, 2006: 45). Najvišim vrijednostima ustavnog poretka Republike Hrvatske, Ustav proglašava slobodu, jednakost, mirotvorstvo, pravnu državu, višestranački sustav, nacionalnu ravnopravnost, socijalnu pravdu, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva i očuvanje prirode, te čovjekova okoliša.

Temeljne slobode i prava čovjeka i građanina razdijeljene su u tri cjeline:

- a) zajedničke odredbe;
- b) osobne i političke slobode i prava;
- c) gospodarska, socijalna i kulturna prava (Marović, Štimac, Medvidović, 2006: 45).

Prava osobnosti su uređena u čl. 19. ZOO-a kojim je propisano da svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom. Pod pravima osobnosti u smislu ZOO-a razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i drugo. Osim fizičkih osoba, pravo na zaštitu prava osobnosti imaju i pravne osobe, te je u st. 3. propisano da pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz biološku bit fizičke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i drugo.

Kada se govori o definiranju prava osobnosti u objektivnom smislu može se reći kako je pravo osobnosti ustvari skup normi i to etičko-pravnog poretka te se takvim normama regulira pravo svake osobe na izražavanje navedenih prava osobnosti. U subjektivnom smislu, pravo osobnosti predstavlja pravo svakog pravnog subjekta da zahtijeva i ostvaruje poštivanje i razvoj svoje osobnosti od strane drugih subjekata, u skladu s njegovim stupnjem psiho-socijalnog razvoja (Radolović, 2006: 133). Zahtjev je upućen svim trećim stranama, uključujući i državu, jer ona često ne samo da krši nečija prava, već i podstiče situacije koje stvaraju nepovoljne društvene uvjete za razvoj i primjenu tih prava. Ipak, država je istovremeno jedini akter koji može biti ključan za pravilan razvoj ovih prava.

Može se zaključiti kako su prava osobnosti prava koja su uvelike utjecala na sve aspekte života cijelog svijeta u smislu da je itekako osigurana pravna zaštita u slučaju njihove povrede. Ona se neizbježno sukobljavaju s postojećim i dugogodišnjim koncepcijama, a taj sukob često nije samo neugodan, već ponekad može biti i bolan te traumatičan (Radolović, 2013:712). Optimizam

da će prava osobnosti dovesti do univerzalnijeg i jedinstvenog svijeta je prilično upitan. Prava osobnosti mogu postati (i u nekim aspektima već postaju) instrument globalizacije, koji u određenim situacijama može prerasti u sredstvo suptilne kolonizacije u korist najmoćnijih interesnih grupa. Takav razvoj događaja bio bi nepoželjan i ne bi ispunio ciljeve koje su zamislili najplemenitiji osnivači ovog prava. Prava osobnosti treba razvijati unutar pravno i povijesno prihvatljivih okvira, uz uvažavanje tradicionalnih vrijednosti koje je svaka društvena zajednica prepoznala kao dobre, te postupno uvoditi elemente novog prava (Radolović, 2013:712). Time se osigurava da razvoj prava osobnosti ne bude nametnut izvana, već da proizađe iz unutarnjih potreba i vrijednosti društva, čime se postiže veća prihvaćenost i učinkovitost u njihovoj primjeni.

ZOO ne navodi taksativno prava osobnosti, već se odredbom čl. 19. ZOO navode samo primjerice navedena prava osobnosti koja se štite. „Prava osobnosti kojima je pružena zaštita u smislu odredbi ZOO je svakako šira. Neimovinsku štetu prema prihvaćenoj objektivnoj koncepciji, čini već sama povreda prava osobnosti, a pretrpljeni boli i strah, izazvani štetnom radnjom, samo su mjerilo težine povrede prava osobnosti i uzimaju se u obzir, pored drugih relevantnih okolnosti, pri utvrđivanju visine pravične novčane naknade. Iako svaka povreda prava osobnosti predstavlja neimovinsku štetu, prema odredbi čl. 1100. st. 1. ZOO-a, oštećenik ostvaruje pravo na isplatu pravične novčane naknade samo ako težina povrede i okolnosti slučaja to opravdavaju“. (Gorenc et al., 2014:1715).

Prava osobnosti u fizičkom smislu odnose se na zaštitu fizičkog integriteta i osobnog identiteta pojedinca. Ova prava obuhvaćaju nekoliko ključnih aspekata, svaki od kojih je usmjeren na očuvanje osnovnih elemenata ljudske egzistencije i dostojanstva. To su:

1. Pravo na život predstavlja temelj svih drugih prava i uključuje zaštitu od svakog oblika nasilja, ubojstva, kao i od ugrožavanja života kroz nemar ili opasne aktivnosti,

2. Pravo na tjelesno zdravlje uključuje pravo na medicinsku njegu i liječenje, zaštitu od ozljeda i bolesti, te pravo na tjelesni integritet, što podrazumijeva slobodu od fizičkog nasilja i zlostavljanja,

3. Pravo na duševno zdravlje obuhvaća zaštitu mentalnog zdravlja pojedinca, uključujući pravo na psihološku podršku i liječenje, te zaštitu od mentalnog zlostavljanja i stresa koji bi mogli negativno utjecati na psihičko stanje osobe,

4. Pravo na privatnost odnosi se na zaštitu osobnih podataka, privatnog života, doma i komunikacija od neovlaštenog uplitanja i narušavanja,

5. Pravo na tjelesni integritet podrazumijeva slobodu od bilo kakvog prisilnog zahvata na tijelu, kao što su medicinski eksperimenti, operacije bez pristanka, te drugi oblici prisilnog ili neodobrenog fizičkog djelovanja,

6. Pravo na dostojanstvo podrazumijeva poštovanje i priznavanje inherentne vrijednosti svake osobe, te zaštitu od ponižavajućeg ili degradirajućeg postupanja i govora,

7. Pravo na slobodu kretanja uključuje pravo na slobodno kretanje unutar granica države, kao i pravo na napuštanje i povratak u svoju državu.

Prava osobnosti kako su opisana u ZOO, nisu konačna. Naime, obuhvaćaju nešto širi krug od onih koja spadaju u klasična prava osobnosti. „Upravo zakonskim uređenjem prava osobnosti u ZOO nastojalo se ukazati na otvorenost liste prava osobnosti koja se popunjava ovisno o razvoju kulture i pravne svijesti društva. U teoriji pravima osobnosti naglašava se da su prava osobnosti „u fazi stvaranja“ te da bi priznavanje nedovoljno određenih oprava s nejasnim granicama i obilježjima bio puki verbalizam. Pojedina se prava osobnosti u pravilu priznaju tek tada kad su njihov sadržaj i granice provjerene i utvrđene sudskoj praksi“ (Klarić, Vedriš, 2014:105-106).

Prava osobnosti u psihičkom smislu odnose se na zaštitu mentalnog i emocionalnog integriteta pojedinca. Ova prava su ključna za očuvanje dostojanstva, identiteta i unutarnje ravnoteže osobe.

Prava osobnosti u psihičkom smislu su ključna za očuvanje i razvoj unutarnje harmonije i zdravlja pojedinca. Pravni sustav osigurava zaštitu ovih prava, omogućujući pravne mehanizme za reagiranje u slučajevima povrede, čime se pridonosi stvaranju društva koje poštuje i štiti psihičku dobrobit svojih članova.

2.3.2. Povreda prava osobnosti

Kad se govori o povredi prava osobnosti prije svega je potrebno osvrnuti se na odredbu čl.-a 1046. ZOO-a. „Šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta)“ (čl. 1046. ZOO-a).

Dakle, kod povrede prava osobnosti govori se o nematerijalnoj šteti za koju se u slučaju da sud utvrdi da postoji takva povreda dosuđuje pravična novčana naknada.

Iako Zakon o obveznim odnosima iz 2005. uvodi u naš pravni sustav objektivnu koncepciju nematerijalne štete, tj. pravno priznaje nematerijalnu štetu koja proizlazi iz same povrede

zaštićenog nematerijalnog dobra, sudska praksa pokazuje da su u procjeni postojanja nematerijalne štete i dalje odlučujuće činjenice koje oblikuju subjektivne elemente nematerijalne štete, poput psihičkih/emotivnih posljedica povrede prava osobnosti, kao što su intenzitet i trajanje fizičke i duševne boli te straha (Matić, 2021: 621).

Povreda prava osobnosti obuhvaća širok spektar situacija koje mogu izazvati emocionalnu ili psihološku patnju pojedinca, uključujući klevetu, uvredu, povredu privatnosti, kršenje autorskih prava, te druge oblike neetičkog ponašanja. Osim što može uzrokovati nematerijalnu štetu, povreda prava osobnosti često ima dugoročne posljedice na pojedinca, utječući na njegovu emocionalnu stabilnost, društvene odnose i općenito kvalitetu života. Stoga je važno da pravni sustav prepozna i zaštiti ova prava kako bi se osigurala pravična kompenzacija za pretrpljene štete. Primjerice, formuliranje odštetnog zahtjeva ili tužbe radi naknade nematerijalne štete zbog povrede tijela predstavlja poseban pravni izazov iz nekoliko razloga. Prije svega, tjelesne ozljede često rezultiraju ne samo fizičkom povredom zdravlja, već i povredom drugih nematerijalnih prava, kao što su pravo na razvoj vlastite osobnosti, ugleda, časti i dostojanstva, privatnosti, prava na izbor vlastitog zanimanja, prava na rad, obitelj i slično.

Nadalje, važno je za istaknuti kako se u slučaju povrede prava osobnosti šteta koja je nastala ne može nikako popraviti povratom u prijašnje stanje, niti je moguće dosuditi novčani ekvivalent koji bi u doslovnom smislu odgovarao nastaloj povredi. „Međutim, ZOO kao način ublažavanja nematerijalne štete poznaje nenovčani oblik i pravičnu novčanu naknadu koja nije i ne može biti potpuni ekvivalent za povrijeđeno dobro, ali se njome nastoje ublažiti posljedice nematerijalne štete. Ovo pravo oštećenik ostvaruje samo ako se ispune uvjeti iz članka 1099. za nenovčanu odštetu ili uvjeti sadržani u člancima 1100. do 1102. za novčanu odštetu.“ (Health Hub, 2022, URL). „Pravne osnove koje su prema ranijem članku 200. Zakona o obveznim odnosima (ZOO/91) omogućavale oštećeniku pravičnu novčanu naknadu za nematerijalnu štetu (fizičke boli, duševne boli, strah, naruženost) prema novom Zakonu o obveznim odnosima gube to pravno značenje. Dakle, pravni temelj postaje povreda prava osobnosti kao oblik nematerijalne štete (članak 1046. ZOO), a prethodne pravne osnove su prema novom Zakonu samo kriteriji ili mjerila na temelju kojih sud uzimajući u obzir težinu povrede i okolnosti slučaja određuje visinu pravične novčane naknade (članak 1100. ZOO)“ (Health Hub, 2022, URL).

2.3.3. Zaštita prava osobnosti

Argument koji odlučujuće podržava tezu da je pravo osobnosti kategorija građanskog prava jest da zaštita prava osobnosti mora biti povjerena onome tko je u tom pravu povrijeđen (Radolović, 2014: 97). „Kada je pravo osobnosti povrijeđeno, osoba čiji je integritet narušen odabire sudsku instancu koja će provesti zaštitu, a to ovisi o prirodi same povrede. Iz navedenog proizlazi da se zaštita prava osobnosti može tražiti putem kaznenog ili prekršajnog postupka radi izricanja odgovarajuće kazne, kao i putem građanskog postupka radi traženja naknade štete” (Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak, 2021, URL). Dakle, ovaj proces pruža pojedincu pravnu osnovu za traženje pravde i nadoknadu za štetu koja im je nanijeta.

Zaštita prava osobnosti podrazumijeva niz pravnih mehanizama i postupaka čiji je cilj osigurati integritet i dostojanstvo pojedinca u društvu. Ova zaštita obuhvaća niz pravnih i zakonskih alata koji su na raspolaganju pojedincu ili skupini kako bi se osiguralo poštivanje njihovih prava. To uključuje pravo na privatnost, pravo na slobodu izražavanja, pravo na vlastitu sliku i identitet te druge aspekte osobnog integriteta. Predmetna zaštita je prvenstveno regulirana odredbama ZOO-a. „Svatko ima pravo tražiti od suda ili drugog nadležnog tijela da naloži prekid aktivnosti koja krši njegovo pravo osobnosti te ukloni posljedice koje su tim činom izazvane“ (čl. 1048. ZOO-a).

Kad se govori o pravnim mehanizmima zaštite mogu se izdvojiti sredstva građanskopravne zaštite koja obuhvaćaju raznolike mehanizme kojima se osigurava zaštita prava osobnosti u slučaju njihova kršenja. Zahtjev za uklanjanje opasnosti štete omogućuje osobi kojoj prijete neimovinska šteta (kao što je povreda tjelesnog i duševnog zdravlja zbog neprimjerenog postupanja s otpadom) da zatraži od štetnika uklanjanje izvora potencijalne štete. „Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemiravanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini“ (čl. 1047., st. 2. ZOO-a).

Osim toga, zahtjev za prestanak povrede prava osobnosti omogućuje svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi da od suda ili drugog nadležnog tijela zatraži nalog za obustavu radnji koje krše njihova prava osobnosti te uklanjanje posljedica tih radnji (čl. 1048. ZOO-a).

Također, postoji i samopomoć, koja omogućuje nositelju prava osobnosti da samostalno djeluje radi sprečavanja ili otklanjanja prijetnje povredi svojih prava. „Pod dopuštenom samopomoći razumijeva se pravo svake osobe da otkloni povredu prava kad neposredno prijete opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u

kojima nastaje opasnost" (čl. 1053., stavak 2. ZOO-a).

Dakle, iz svega prethodno navedenog može se zaključiti kako ZOO svakom pojedincu pruža mogućnost za pravnu zaštitu u slučaju povrede prava osobnosti te njegovo traženje da se naredi prestanak takve povrede. „Prema odredbi članka 1048. ZOO-a obuhvaćene su obje tužbe za zaštitu prava osobnosti: tužba radi propuštanja radnje i tužba radi otklanjanja posljedica radnje kojom se povređuje pravo osobnosti. U praksi će se obje tužbe najčešće spojiti u jednu tužbu“ (Jakovljević, 2017: 36). Takve tužbe su česte protiv različitih medijskih kuća koje tužitelji optužuju za povredu prava osobnosti objavom raznih članaka. Tužba radi propuštanja polazi od prava i dokaza koji potvrđuju to pravo, odnosno od dokaza o njegovom kršenju od strane medija. U tom sporu, medij ima pravo iznijeti sve svoje obrambene argumente. Također, tužba mora biti utemeljena na dokazima o postojanju opasnosti od kršenja prava osobnosti. Potrebno je pružiti dokaz o opasnosti od kršenja subjektivnog prava osobnosti tužitelja. Ako se isti cilj može postići i na druge načine, tužba radi propuštanja nema utemeljenje. Ova vrsta tužbe ima svoje opravdanje kod ozbiljnijih oblika kršenja prava na privatnost. Tužba mora dokazati konkretni oblik kršenja prava, a presuda također mora biti precizna (određuje se zabrana objavljivanja točno određene informacije). Prema prirodi stvari i pravilima procesnog prava, tužba također mora jasno sadržavati opis informacije u vezi s kojom se traži zabrana objavljivanja (Jakovljević, 2017: 36).

Sporno pitanje u vezi s materijalnim i postupovnim pravom osobnosti odnosi se na vrstu i sadržaj sredstava pravne zaštite tih prava. Odlučujući je izbor između preventivne i represivne zaštite prava osobnosti. Stvarno preventivna bila bi samo deklaratorna pravna zaštita, tj. pravo na podnošenje tužbe zbog prijetće povrede prava osobnosti. Represivno sredstvo zaštite je uklanjanje posljedica izazvanih povredom nečijeg prava osobnosti. I to pravo ZOO regulira u istom čl. (1048.) pa se može steći dojam da Zakon i ne pravi veću razliku između preventivnog i represivnog načina zaštite prava osobnosti (Radolović, 2013:702-703).

2.4. Ugovorna i izvanugovorna odgovornost kod povrede prava osobnosti

Ugovorna odgovornost nastaje kada je povreda prava osobnosti rezultat neispunjavanja obveza iz ugovornog odnosa. Na primjer, ako jedna strana u ugovoru prekrši obveze i time povrijedi pravo osobnosti druge strane, odgovorna je za nastalu štetu prema odredbama ugovora. U takvim slučajevima, oštećena strana može tražiti naknadu štete na temelju ugovornih odredbi

koje su prekršene. Izvanugovorna odgovornost, s druge strane, odnosi se na povrede prava osobnosti koje nisu vezane uz ugovorni odnos. Ova vrsta odgovornosti uključuje situacije u kojima je pravo osobnosti povrijeđeno neovlaštenim radnjama, kao što su kleveta, vrijeđanje ili fizički napad. U takvim slučajevima, oštećena strana može podnijeti tužbu za naknadu štete prema općim pravilima izvanugovorne odgovornosti.

„Opće pretpostavke odgovornosti zajedničke su za sve vrste i oblike odgovornosti za štetu (uključujući subjekte odgovornosti, štetnu radnju, štetu, uzročnu vezu i protupravnost), dok posebne pretpostavke ovise o specifičnoj vrsti ili obliku odgovornosti za štetu” (Pavlović, 2019, URL). Sve navedene opće i posebne pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene za svaki oblik odgovornosti, uključujući predugovornu odgovornost. Ključni kriterij za razlikovanje između izvanugovorne i ugovorne odgovornosti za štetu je štetna radnja. Kod izvanugovorne odgovornosti za štetu to je građanskopravni delikt, dok je kod ugovorne odgovornosti to povreda ugovorne obveze. U slučaju povrede prava osobnosti, sud će, ako procijeni da to opravdava težina povrede i okolnosti slučaja, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, bez obzira na postojanje imovinske štete ili njezin izostanak.

Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade, sud će uzeti u obzir intenzitet i trajanje fizičke boli, duševne boli i straha izazvanih povredom, kao i cilj kojem ta naknada služi. Sud će također paziti da naknada ne bude usmjerena prema ciljevima koji nisu u skladu s njezinom prirodom i društvenom svrhom. „Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe, sud će, ako ocijeni da težina povrede i okolnosti slučaja to opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, neovisno o naknadi imovinske štete, bez obzira na njezino postojanje”(Odvjetnički ured Inge Ilin, 2021, URL). „U slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta neke osobe, pravo na naknadu neimovinske štete imaju članovi njezine uže obitelji - bračni drug, djeca i roditelji. Naknada se može dosuditi i braći, sestrama, djedovima, bakama, unučadi te izvanbračnom drugu, ako je između njih i umrle ili ozlijeđene osobe postojala trajnija zajednica života”(Odvjetnički ured Inge Ilin, 2021, URL).

3. RAZRADA

U ovom dijelu rada prikazuju se ranije objašnjeni pravi koncepti kroz sudsku praksu.

Tijekom pisanja ovog rada koristit će se metode: analize pravnih izvora i sintetiziranja, indukcije, dedukcije i deskripcije.

3.1. Pregled sudske prakse o izvanugovornoj odgovornosti

Prvi primjer koji će se obraditi u ovom radu je Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž 370/13-2 od 22. svibnja 2013. godine. Tužitelj je podnio zahtjev za naknadu neimovinske štete koji temelji na činjenici da je u razdoblju od 02. prosinca 2008.g. pa do 18. prosinca 2008.g. kao pritvorenik bio smješten u Zatvoru u Varaždinu u sobi sa pušačima i stoga kroz 16 dana bio izložen utjecaju duhanskog dima. Polazeći od nesporne činjenice da je tužitelj dana 02. prosinca 2008.g. sukladno rješenju Općinskog suda u Ivancu br. Kv-61/08-3, K-14/08 kojim mu je određen pritvor, dopraćen u Zatvor u Varaždin iz Kaznionice u Lepoglavi te smješten u sobu br. 1 sa još petoricom pritvorenika koji su bili pušači, a nakon toga, dana 18. prosinca 2008.g. premješten u sobu br. 13 koja je u to vrijeme bila tzv. nepušačka soba, te da mu je pritvor ukinut rješenjem Općinskog suda u Varaždinu, Stalne službe u Ivancu br. II K-192/09-82 od 29. siječnja 2009.g., da tužitelj boluje od kroničnog gastritisa od 1998.g. i da ima tegoba sa kralježnicom u vezi čega se u pet navrata za vrijeme boravka u pritvoru javljao zatvorskom liječniku.

Županijski sud u Varaždinu je potvrdio odluku prvostupanjskog suda u dijelu u kojem ukazuje na odredbu čl. 19. st.1. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08) prema kojoj svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom, te da se pod pravima osobnosti u smislu ZOO-a, a sukladno odredbi čl. 19. st. 2. istog Zakona, razumijevaju pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast i dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i drugo, pa da stoga neimovinsku štetu u smislu odredbe čl. 1046. ZOO-a ne predstavlja samo pojava fizičkog i psihičkog bola ili straha, nego i svaka povreda osobnosti i dostojanstva.

U konkretnom slučaju tužitelj potražuje neimovinsku štetu zbog povrede prava osobnosti uzrokovane mu izloženosti duhanskom dimu za vrijeme boravka u pritvoru u sobi sa još pet drugih pritvorenika koji su svi bili pušači.

Drugostupanjski sud je istakao da su u konkretnom slučaju ispunjene pretpostavke izvanugovorne odgovornosti za štetu te da su osim subjekata obveznog odnosa (štetnik i oštećenik), ispunjene i ostale pretpostavke: štetna radnja štetnika, šteta, uzročna veza i protupravnost.

Konačno sud je ocijenio da tužitelju smještajem u sobu sa pet pušača nisu osigurani odgovarajući zdravstveni uvjeti, a niti mu je osigurano ustavno pravo na zdrav život koje pravo je proklamirano odredbom čl. 69. Ustava Republike Hrvatske, a niti mu je tuženica sukladno svojoj obvezi iz st. 2. citiranog čl. - a osigurala uvjete za zdravi okoliš.

Prvostupanjski sud je ocijenio da li težina povrede prava osobnosti i okolnosti konkretnog slučaja opravdavaju dosuđenje pravične novčane naknade tužitelju te visinu te naknade, primjenom pravila o teretu dokazivanja. Prvostupanjski sud je pogrešno zaključio da udisanje dima tijekom 16 dana nije dovoljno da tužitelju uzrokuje tegobe koje prelaze neizbježnu razinu patnje koja prati svako lišavanje slobode. Sud je naveo da zatvorenici ne borave cijeli dan u svojim sobama, već imaju slobodno vrijeme koje provode u zatvorskom krugu, dnevnom boravku i drugim prostorima. Zaključeno je da uvjeti boravka u zatvoru (pritvoru) ne predstavljaju ponižavajuće postupanje, niti postupanje koje ne ispunjava pravni standard poštovanja dostojanstva pritvorenika iz čl. - a 25. st. - a 1. Ustava Republike Hrvatske, prema kojem se sa osuđenikom mora postupati humano i s poštovanjem njegova dostojanstva. Na navedeno je ukazao i tužitelj žalbom protiv pobijane presude.

Naposljetku usvojena je žalba tužitelja te je presuda Općinskog suda u Varaždinu broj:24 P-1554/09-19 od 12. rujna 2012. godine ukinuta te se predmet vratio istom sudu na ponovno suđenje.

Drugi primjer u praksi je presuda Općinskog suda u Bjelovaru, br. Pn-82/2017-53 od 04. studenoga 2019. u kojoj je tužiteljica podnijela tužbu protiv tuženih radi naknade štete. Tužiteljica je pretrpjela teške tjelesne ozljede nakon što ju je udario automobil koji je nepropisno parkirao tuženik. Vozilo je iznenada krenulo prema naprijed i prignječilo joj noge. Zbog toga je tužiteljica zadobila otvoreni prijelom lijeve goljenične kosti, ozljede kože i mišića te je bila hospitalizirana i operirana nekoliko puta. Zbog tih ozljeda, bila je primorana koristiti štake i podvrgavati se dugotrajnoj fizikalnoj terapiji.

Podnesen je zahtjev za naknadu štete za fizičke bolove, strah i smanjenje životnih aktivnosti u iznosu od 140.000,00 kn te dodatnih 10.000,00 kn za pravnu pomoć. Smatra se da su za nesreću odgovorni tuženik i osiguravajuća kuća koja osigurava vozilo. Sud se poziva na presudu koja potvrđuje krivnju tuženika, iako osiguravajuća kuća osporava zahtjev, tvrdeći da povreda nije

posljedica prometne nesreće.

Osporava se dinamika nesreće u kojoj je tužiteljica ozlijeđena te odgovornost tuženika. Tvrdnjom da nesreća nije pokrivena policom osiguranja zbog nastanka na nejavnoj površini, osiguravajuća kuća negira odgovornost za naknadu štete. Također, naglašava se da je činjenica kretanja vozila irelevantna za spor, budući da je šteta prouzročena vozilom koje nije bilo u pogonu. Osporava se i tvrdnja da je povreda posljedica prometne nesreće te se osporava tužbeni zahtjev za naknadu štete u ukupnom iznosu od 150.000,00 kn s kamatama.

Osiguravajuća kuća osporava tužbeni zahtjev tvrdeći da dijagnoze iz medicinske dokumentacije nisu povezane s prometnom nesrećom. Smatra se da je liječenje tužiteljice bilo uspješno i da očekivane trajne posljedice nisu značajne. Također, naglašava se da tužiteljica nije dostavila nalaze liječnika i fizioterapeuta te da liječenje nije završeno jer osteosintetski materijal nije uklonjen. Osporava se i pravo na kamate na naknadu nematerijalne štete te se traži da sud odbaci tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Odgovornost za štetu je osporena od strane tuženika, tvrdeći da je zemljište privatno vlasništvo druge osobe koja je trebala osigurati područje. Navodi se da tužiteljica nije primijećena u trenutku pomicanja automobila te se izražava žaljenje zbog njezinih ozljeda. Smatra se da bi zahtjev trebao biti upućen osiguravatelju i vlasniku zemljišta. Predloženo je odbacivanje tužbenog zahtjeva i plaćanje troškova postupka.

Među strankama je sporno kako je došlo do štetnog događaja, jesu li tuženici odgovorni za naknadu štete, je li liječenje tužiteljice završeno i koje je ozljede pretrpjela. Također, pitanje je ima li tužiteljica pravo na naknadu za pomoć i njegu te u kojem iznosu i od kada teku zakonske zatezne kamate na tu naknadu.

Odredbom čl. - a 1046. ZOO-a propisano je što se smatra štetom, te je šteta između ostalog i povreda prava osobnosti i to nematerijalna šteta, dok je odredbom čl. - a 19. istog zakona propisano što se podrazumijeva pod pravima osobnosti. Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud vodi računa o jačini i trajanju povrede izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojem služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njezinom naravi i društvenom svrhom.

Iz pročitanih isprava, iskaza stranaka, svjedoka kao i nalaza i mišljenja prometno-tehničkog vještaka sud je zaključio kako je tuženik skrivio štetni događaj te je njegov automobil prignječio tužiteljicu s leđa i pritisnuo uz kombi. Dakle, sud je našao da je do štetnog događaja došlo iz razloga

jer je tuženik nestručno upravljao svojim osobnim vozilom te da je njegov automobil bio u tom trenutku osiguran ugovorom o osiguranju od automobilske nesreće kod osiguravajuće kuće. Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka utvrdilo je kako je tužiteljica u štetnom događaju zadobila komplicirani prijelom lijeve potkoljenice, koji je liječila u više navrata. Također, tužiteljica je doživjela primarni i sekundarni strah te trpjela jake, srednje i blage bolove različitog trajanja.

Bila joj je potrebna tuđa pomoć i njega ukupno 534 sata. Tužiteljica je zbog događaja trpjela fizičke i duševne bolove te smanjenje životnih aktivnosti i naruženje. Na temelju jačine i trajanja boli, straha i duševnih bolova, zaključeno je da ima pravo na pravičnu novčanu naknadu u iznosu od 77.000,00 kn.

Osim toga, priznato je pravo na naknadu štete zbog tuđe pomoći i njega u iznosu od 8.010,00 kn. Sud je utvrdio da su tuženici dužni tužiteljici naknaditi ukupno 85.010,00 kn.

Razlog za donošenje ovakve odluke leži u ozbiljnosti i trajanju fizičkih i duševnih bolova, straha, te potrebom za tuđom pomoći i njegom. Zaključeno je da tužiteljica ima pravo na pravičnu naknadu zbog značajnog utjecaja štetnog događaja na njezin život i zdravlje.

Treći primjer koji će se obraditi u ovom radu je rješenje Županijskog suda u Varaždinu, posl.br. GŽ 418/2018-3 od 22. siječnja 2020.g. - Povreda prava osobnosti uslijed neadekvatnih uvjeta lišenja slobode.

Tužitelj je u zdravstvenoj ustanovi Z. bio od 27. svibnja do 23. studenog 2009. te 20. prosinca 2011. zbog recidiva tuberkuloze pluća i drugih zdravstvenih problema. Tijekom boravka u ustanovi, izvršena je potpuna obrada, provedeno liječenje i propisana daljnja terapija. Prema podacima Kaznenog zavoda u L., gdje je tužitelj izdržavao kaznu zatvora boravio je u nekoliko manjih soba s više zatvorenika. Svaka soba imala je manji sanitarni čvor.

Prema očitovanju Zatvora u Z., tužitelj je prije izdržavanje kazne bio u pritvoru u manjim sobama s više pritvorenika. Sanitarni čvor je bio odvojen zidom. Sobe nisu bile pregrađene, te su zatvorenici mogli koristiti cijelu površinu sobe. Sobe su imale po četiri prozora za prozračivanje i danje svjetlo, a umjetna rasvjeta bila je dostupna od 7,00 do 23,00 sata.

Rješenjem Županijskog suda u Puli, poslovni broj: Ik I-182/12 od 13. rujna 2012., gdje je tužitelj bio u pritvoru utvrđeno je da je tužitelju bilo ograničeno pravo na smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima. Iz obrazloženja odluke proizlazi da sobe u Zatvoru u P. ne zadovoljavaju minimalne standarde po pitanju površine i volumena s obzirom na broj osoba koje u njima borave.

Izvršen je uviđaj na licu mjesta te je utvrđeno da je tijekom boravka tužitelja u Kaznenom zavodu u L., postojalo odstupanje od minimalne površine prostora koji je trebao imati, no mogao je koristiti dnevni boravak par puta dnevno, baviti se sportom, šetati po 3-4 sata, posuđivati knjige, hraniti se u menzi i koristiti tuševe po želji.

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je utvrdio da su uvjeti smještaja u zatvoru u Z. u potpunosti neprimjereni i ispod svakog higijenskog standarda u kojem sanitarni čvor nije odvojen od preostalog dijela sobe odgovarajućim zidom u punoj visini i vratima, već se fiziološke potrebe obavljaju u blizini većeg broja ljudi i osoba je prisiljena zadovoljavati prehrambene potrebe praktički na istom mjestu kao i fiziološke, dok nemogućnost svakodnevnog tuširanja smatra protivnom opće prihvaćenim higijenskim standardima iz čl. 76. Zakona o izvršavanju kazne zatvora koja propisuje da se zatvorenicima mora omogućiti svakodnevno pranje tijela, dok u odnosu na zdravstvenu ustanovu u Z. napominje kako činjenica što se sanitarni čvor ne nalazi u sastavu sobe i pacijent mora zvoniti službenicima pravosudne policije svaki put kada se ukaže potreba za korištenjem sanitarnog čvora sama po sebi nije primjereni i takvo ograničenje sud prvog stupnja nalazi neprimjerenim poštivanju osnovnog ljudskog dostojanstva i prava na privatnost. Dakle, u ovom slučaju je došlo do povrede prava osobnosti odnosno povrede tužiteljeva ljudskog dostojanstva u mjeri koja premašuje neizbježno trpljenje ili poniženje povezano sa lišenjem slobode.

Sud je svoju odluku utemeljio na temelju odluka Europskog suda za ljudska prava (nastavno: ESLJP) u kojima je utvrdio načelna stajališta u vezi s uvjetima u zatvoru. Ponavljajući svoje stajalište da trpljenje i poniženje koje je uključeno prilikom lišenja slobode mora u svakom slučaju ići preko onoga neizbježnoga elementa trpljenja ili poniženja povezanog s lišenjem slobode kako bi moglo doći u domašaj čl. 3. Konvencije, ESLJP je izrazio i stajalište da se, ako raspoloživi osobni prostor po zatvoreniku padne ispod 3 m² površine u smještaju u zatvorima u kojem boravi više zatvorenika, nedostatak osobnog prostora smatra vrlo ozbiljnom povredom.

Drugostupanjski sud je u navedenoj odluci kazao sljedeće: „kada se navedena povreda poveže s razlozima zbog kojih je prvostupanjski sud tužitelju već dosudio naknadu neimovinske štete u iznosu od 15.000,00 kn, povreda prava osobnosti tužitelja i postojeće okolnosti slučaja opravdavaju dosuđenje pravične novčane naknade neimovinske štete u ukupnom iznosu od 30.000,00 kn, pri čemu je uzeto u obzir trajanje neadekvatnih prostornih uvjeta, ali i kompenzacijske mjere kojima se tužitelju nastojalo nadoknaditi manjak prostora .

Ovi primjeri iz sudske prakse odabrani su upravo zbog specifičnosti dosude pravične novčane naknade za nematerijalnu štetu, i to za slučajeve koji se tiču nehumanih uvjeta u zatvoru, koji slučajeve naknada štete su specifični, s obzirom da takvih predmeta u sudskoj praksi nije pronađen veliki broj, za razliku od predmeta gdje je dosuđivana naknada neimovinske štete proizašla iz prometne nezgode.

3.2. Pregled sudske prakse o ugovornoj odgovornosti

Četvrti primjer koji će se obraditi u ovom radu je presuda Općinskog suda u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu br. Pn-24/2022-38 od 27. travnja 2023.

Nakon provedenog postupka sud je naložio tuženiku isplatu tužitelju na ime imovinske štete na vozilu iznosa od 11.208,79 EUR, a sve imajući u vidu ugovornu odgovornost koja za istoga proizlazi iz Uvjeta za osiguranje automobilske kaska, koji obvezuju tuženika, pa kako je došlo do povrede ugovorne obveze, tuženik je bio dužan naknaditi štetu. U sudskoj praksi koja je istraživana za ovaj rad, ovaj primjer je primjer za ugovornu odgovornost za štetu, konkretno primjer iz ugovora o osiguranju, gdje se nadoknađuje šteta po osnovi police osiguranja.

4. ZAKLJUČAK

U radu je obrađena tematika odgovornosti za štetu s naglaskom na ugovornu i izvanugovornu odgovornost te zaštitu prava osobnosti. Kroz pregled literature i analizu sudske prakse prikazano je kako pravni sustav tretira različite aspekte štete i načine na koje se šteta može nadoknaditi. Ugovorna odgovornost proizlazi iz neispunjenja ili neurednog ispunjenja ugovornih obveza, dok izvanugovorna odgovornost proizlazi iz protupravnih radnji koje uzrokuju štetu trećim osobama, a sa kojim osobama štetnik nije bio u nikakvom obveznopravnom odnosu prije toga. Prava osobnosti, kao što su pravo na tjelesno zdravlje, čast, ugled i slobodu, predstavljaju temeljne ljudske vrijednosti koje su zaštićene pravnim poretom.

Analizirane su različite povrede prava osobnosti i pravni mehanizmi zaštite tih prava, uključujući sudsku zaštitu i naknadu štete. Kroz analizu konkretnih sudskih presuda pokazano je kako sudovi primjenjuju pravne norme u slučaju povrede prava osobnosti, te kako se dodjeljuje naknada štete u tim slučajevima. Uočeno je da sudovi pridaju veliku važnost zaštiti prava osobnosti te dosljedno primjenjuju pravne norme kako bi osigurali pravdu za oštećene.

Na temelju provedenih analiza može se zaključiti da je pravni okvir Republike Hrvatske adekvatan za zaštitu prava osobnosti i odgovornost za štetu. Međutim, kontinuirano praćenje sudske prakse i prilagođavanje zakonskih okvira potrebni su kako bi se osigurala učinkovita zaštita prava i pravni lijekovi za sve vrste šteta. Ovaj rad doprinosi boljem razumijevanju odgovornosti za štetu i zaštite prava osobnosti, te može poslužiti kao osnovica za daljnja istraživanja i unapređenje pravne prakse u ovom području. Kod naknade neimovinske štete trebalo bi u budućnosti mijenjati i orijentacijske kriterije zbog određivanja visine pojedinih vidova štete, trebalo bi pokušati smanjiti broj sudskih parničnih postupaka na način da osiguravajuća društva probaju mirnim putem riješiti odštetne zahtjeve, odnosno riješiti sporove sa oštećenikom izvansudskim putem.

5. LITERATURA

1. Baretić, M. (2006) Pojam i funkcije neimovinske štete prema novom Zakonu o obveznim odnosima, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol. 56, no. Posebni broj. Str. 461-500. URL: <https://hrcak.srce.hr/6441> [pristup: 03.09.2024]
2. Crnić, I., et al. (2007) *Komentar Zakona o obveznim odnosima*. Zagreb: Narodne novine.
3. Gorenc et al. (2014) *Komentar zakona o obveznim odnosima*. Zagreb: Narodne novine
4. Healt Hub. (2022) Pravo na zdravlje i pravna zaštita Zagreb: Health Hub, URL: <https://www.healthhub.hr/odgovornost-za-neimovinsku-stetu-zbog-povrede-ugleda-pravne-osobe-u-republici-hrvatskoj-iz-perspektive-farmaceutske-industrije-postoji-li-mogucnost-naknade-reputacijske-stete-nastale-distrib/> [pristup: 03.09.2024]
5. Jakovljević, D. (2017) Neimovinska šteta prouzročena informacijom objavljenom u medijima. *Book Pravnik* 101.6.6, str. 21- 42. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/276637> [pristup: 03.09.2024]
6. Jug, J. (2015) Naknada buduće štete. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol.36, br.1, str. 467-488. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/208298> [pristup: 03.09.2024]
7. Klarić, P.; Vedriš, M. (2014) *Građansko pravo*. 14. izd. Zagreb: Narodne novine.
8. Marović, A.; Štimac, S.; Medvidović, L. (2006) *Zaštita prava osobnosti*. Zagreb: Europski pokret.
9. Matic, Z. (2021) Izazovi postavljanja tužbenog zahtjeva u slučaju povrede prava osobnosti tjelesnom ozljedom. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol.71, no. 5, str. 619-644. URL: <https://hrcak.srce.hr/272073> [pristup: 03.09.2024]
10. Odvjetnički ured Inge Ilin. (2021) *Zaštita prava osobnosti u pravnoj praksi*. URL: <https://odvjetnik-ilin.hr/#praksa> [pristup: 03.09.2024]
11. Odvjetnički ured Tomislav Strnišćak. (2021) *Pravna praksa u zaštiti prava osobnosti*. URL: <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/sudska-praksa/> [pristup: 03.09.2024]
12. Pavlović, M. (2019) Izvanugovorna, predugovorna i ugovorna odgovornost za štetu - 3. dio. URL: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2019B1235> [pristup: 03.09.2024]
13. Radolović, A. (2006) Pravo osobnosti u novom Zakonu o obveznim odnosima. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. v. 27, br. 1, str. 129-170. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/12466> [pristup: 03.09.2024]

14. Radolović, A. (2013) Specifični postupovnopравни problemi u zaštiti prava osobnosti. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 63 No., str. 3-4. URL: <https://hrcak.srce.hr/clanak/161659> [pristup: 03.09.2024]
15. Radolović, A. (2014) Pravni poslovi prava osobnosti. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. v. 35, br. 1, str. 95-118. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/193214> [pristup: 03.09.2024]
16. Vilus, J. (1973) *Građanskopravna odgovornost izvođača i projektanta*. Beograd: Građevinska knjiga.
17. Zakon o obveznim odnosima. NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23.

6. POPIS KRATICA

ZOO – Zakon o obveznim odnosima

čl. - članak

st. - stavak

7. POPIS PRILOGA

1. Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž 370/13-2 od 22. svibnja 2013.
2. Presuda Općinskog suda u Bjelovaru, br. Pn-82/2017-53 od dana 04. studenoga 2019.
3. Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž 418/2018-3 od 22. siječnja 2020.
4. Presuda Općinskog suda u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, br. Pn-24/2022-38 od 27. travnja 2023.

8. PRILOZI

1. Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž 370/13-2 od 22. svibnja 2013.

Broj: 37 Gž-370/13-2

RJEŠENJE

Županijski sud u Varaždinu, u vijeću sastavljenom od sutkinja toga suda Dubravke Vinceković kao predsjednice vijeća, te Tanje Novak-Premec kao članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice i Dijane Hofer, kao članice vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M' \ T iz Topolovca, Sajmište 14, protiv tuženice REPUBLIKE HRVATSKE, zastupane po Općinskom državnom odvjetništvu u Varaždinu, Građansko-upravni odjel, radi naknade štete, povodom žalbe tužitelja izjavljene protiv presude Općinskog suda u Varaždinu od 12. rujna 2012. godine broj:24 P-1554/09-19, u sjednici vijeća održanoj dana 22. svibnja 2013. godine,

riješio je:

Usvaja se žalba tužitelja te se presuda Općinskog suda u Varaždinu broj:24 P-1554/09-19 od 12. rujna 2012. godine ukida te se predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Pobijanom presudom u toč.I/ izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim od tuženice traži isplatu iznosa od 1.000.000,00 kn s osnove naknade štete sa zateznim kamatama i to glavnom kamatom od 50 % koja se računa od trenutka kada je ODO primilo zahtjev za mirno rješenje spora do presuđenja i zateznom kamatom od 200 % koja se računa od presuđenja pa do isplate te zahtjev tužitelja za naknadu parničnih troškova u iznosu od 40.000,00 kn.

Toč.II/ izreke naloženo je tužitelju da tuženici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 25.000,00 kn u roku od 15 dana.

Naprijed navedenu presudu pobija tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom ovom sudu da preinači prvostupanjsku presudu na način da usvoji njegov tužbeni zahtjev te da mu dosudi daljnji iznos od 4.000.000,00 kn da ime naknade štete zbog duševnih boli i patnji uzrokovanih sadržajem pobijane presude.

Žalba tužitelja je osnovana.

Predmet postupka je zahtjev tužitelja za naknadu neimovinske štete koji temelji na činjenici da je u razdoblju od 02. prosinca 2008.g. pa do 18. prosinca 2008.g. kao pritvorenik bio smješten u Zatoru u Varaždinu u sobi sa pušačima i stoga kroz 16 dana bio izložen utjecaju duhanskog dima.

Polazeći od nesporne činjenice da je tužitelj dana 02. prosinca 2008.g. sukladno rješenju Općinskog suda u Ivancu br. Kv-61/08-3, K-14/08 kojim mu je određen pritvor, dopraćen u Zatoru u Varaždin iz Kaznionice u Lepoglavi te smješten u sobu br. 1 sa još petoricom pritvorenika koji su bili pušači, a nakon toga, dana 18. prosinca 2008.g. premješten u sobu br. 13 koja je u to vrijeme bila tzv. nepušačka soba, te da mu je pritvor ukinut rješenjem Općinskog suda u Varaždinu, Stalne službe u Ivancu br. II K-192/09-82 od 29. siječnja 2009.g., da tužitelj boluje od kroničnog gastritisa od 1998.g. i da ima tegoba sa kralježnicom u vezi čega se u pet navrata za vrijeme boravka u pritvoru javljao zatvorskom liječniku, te prethodno utvrdivši da su ispunjene pretpostavke za vođenje predmetnog postupka iz čl.186.a Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 84/08, 96/08 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/08, ispr., 57/11 i 25/13 – u daljnjem tekstu: ZPP) budući se tužitelj prije podnošenja tužbe obratio tuženici sa zahtjevom za mirno rješenje spora 16. ožujka 2009.g., prvostupanjski sud nakon provedenog dokaza uvidom u zdravstveni karton tužitelja, novinske članke o štetnosti pušenja i provedenog dokaza saslušanjem tužitelja kao stranke u svrhu dokazivanja, odbija tužbeni zahtjev tužitelja pozivom na odredbu čl.221.a ZPP-a s obrazloženjem da tužitelj nije dokazao uzročnu vezu između izloženosti duhanskom dimu i očitovanih fizičkih tegoba u vidu glavobolja, mučnina, pritiska u prsima i gastritisa.

U obrazloženju pobijane presude prvostupanjski sud iznosi stajalište da se navedena uzročna veza kao i eventualno trpljenje fizičkih bolova kao jednim od kriterija o kojem sud vodi računa prilikom dosude pravične novčane naknade zbog povrede prava osobnosti na tjelesno zdravlje, a u situaciji kada tuženica osporava takovu uzročnu vezu i tvrdi da trpljenje izloženosti duhanskom dimu nije išlo preko onoga neizbježnoga elementa trpljenja povezanog s danim oblikom legitimnog postupanja u zatvoru, može utvrditi medicinskim vještačenjem kao jedinim relevantnim dokazom, a ne novinskim člancima o uopćenim temama o štetnosti pušenja i njegovim posljedicama, a koje dokazne prijedloge je jedino predložio tužitelj, pa kako tužitelj nije predlagao provođenje dokaza medicinskim vještačenjem o tužbenom zahtjevu odlučuje primjenom pravila o teretu dokazivanja.

U žalbi tužitelj ističe bitnu povredu odredaba iz čl.354. st.1. u svezi čl.221. st.4. i čl.264. ZPP-a smatrajući da je štetnost utjecaja duhanskog dima opće poznata te da stoga tu činjenicu nije trebalo niti posebno dokazivati, dok je o uzročnoj vezi između izloženosti utjecaju duhanskog dima i tegoba osobno iskazivao u svom stranačkom iskazu.

Nadalje tužitelj ističe bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.2. toč.11. ZPP-a a ista da se odnosi na proturječnost obrazloženja prvostupanjske presude u kojem se navodi da je na raspravi održanoj dana 30. kolovoza 2012.g. kao isključivu osnovu tužbenog zahtjeva naveo izloženost duhanskom dimu u sobi sa petoricom pušača kroz razdoblje od 16 dana, a da on je tada isticao da potražuje naknadu štete i za 2 mjeseca provedenog u skućenom prostoru nepropisne kvadrature.

Iz daljnjeg sadržaja žalbe proizlazi da tužitelj prvostupanjsku presudu pobija i zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja budući osporava utvrđenje prvostupanjskog suda prema kojem ne bi boravio u skućenoj sobi cijeli dan s obrazloženjem da zatvorenici koriste i slobodno vrijeme za boravak u krugu zatvora, u dnevnom boravku itd., pri čemu ističe da u sporno vrijeme nije bio zatvorenik nego pritvorenik kojemu je protivno odredbi čl.114. st.1. ZKP-a omogućena šetnja krugom zatvora od svega 15 do najviše 40 minuta dnevno umjesto propisanih 2 sata dnevno zbog čega se žalio Ministarstvu pravosuđa, da mu nije bio omogućen boravak u dnevnom boravku jer za pritvorenike takva prostorija uopće ne postoji te s tim u vezi smatra da mu se prvostupanjski sud izruguje radi čega trpi teške duševne boli koje će trajati do kraja njegovog života i da stoga s tog osnova traži da mu drugostupanjski sud dosudi naknadu štete u iznosu od 2.000.000,00 kn po čl.1104. Zakona o obveznim odnosima u svezi čl.106.st.1. ZS, te daljnjih 2.000.000,00 kn na ime naknade za duševne boli i patnji koje će trajati do kraja života uzrokovanih "tužnom spoznajom da se kao branitelj zapravo borio za odvratnu fašističku Republiku Hrvatsku, a ne demokratsku državu".

Pogrešnu primjenu materijalnog prava tužitelj nalazi u neprimjeni odredbi čl.113. ZKP-a prema kojoj prostorija u kojoj borave pritvorenici, između ostalog, mora udovoljavati zdravstvenim standardima a da u konkretnom slučaju, obzirom da je nepušač, prostorija u kojoj je bio smješten nije udovoljavala zdravstvenim standardima, pa da je stoga i pogrešno primijenjena odredba čl.1046. ZOO-a kao i odredba čl.3. Europske konvencije o ljudskim pravima koju je sud bio dužan primijeniti po čl.5. ZS-a u vezi čl.3. st.1. ZS-a.

Ispitujući pobijanu presudu u pravcu ostvarenja bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.2.toč.11. ZPP-a ovaj sud utvrdio je da ista nije ostvarena budući da ne postoji proturječnost o onome što se u obrazloženju navodi o sadržaju zapisnika i samog zapisnika. Naime, na ročištu održanom dana 30. kolovoza 2012.g. konstatirano je da tužitelj kao isključivu osnovu tužbenog zahtjeva navodi okolnost da je kroz razdoblje od 16 dana bio izložen duhanskom dimu u sobi sa još petoricom pušača. Stoga navodi tužitelja iz žalbe da je na tom ročištu isticao da potražuje naknadu štete i za 2 mjeseca provedenog u skućenom prostoru nepropisne kvadrature, ne samo da nemaju nikakvog uporišta u sadržaju navedenog zapisnika nego su i u suprotnosti s istim, slijedom čega su ti žalbeni navodi tužitelja ocijenjeni neosnovanim.

Pravilno prvostupanjski sud ukazuje na odredbu čl. 19. st.1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br.35/05 i 41/08 – nastavno:ZOO) prema kojoj svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom, te da se pod pravima osobnosti u smislu ZOO-a, a sukladno odredbi čl.19.st.2. istog Zakona, razumijevaju pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast i dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i drugo, pa da stoga neimovinsku štetu u smislu odredbe čl.1046. ZOO-a ne predstavlja samo pojava fizičkog i psihičkog bola ili straha, nego i svaka povreda osobnosti i dostojanstva.

Odredbom čl.1045. ZOO-a određeno je da tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje. Pretpostavke izvanugovorne odgovornosti za štetu su osim subjekata obveznog odnosa (štetnik i oštećenik), štetna radnja štetnika, šteta, uzročna veza i protupravnost kako to pravilno navodi i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi.

U konkretnom slučaju tužitelj potražuje neimovinsku štetu zbog povrede prava osobnosti uzrokovane mu izloženosti duhanskom dimu za vrijeme boravka u pritvoru u sobi sa još pet drugih pritvorenika koji su svi bili pušači.

Uvjeti smještaja pritvorenika, osim opće odredbe iz čl. 119. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" br. 62/03 – pročišćeni tekst i 115/06 – dalje ZKP) važećim u prijedpomo vrijeme, kojom je propisano da se pritvorenici smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima, pobliže su uređeni Pravilnikom o standardima smještaja i prehrane zatvorenika ("Narodne novine" br.92/02) koji se temeljem čl. 17. tog Pravilnika primjenjuje i na pritvorenike ako nisu u suprotnosti s Pravilnikom o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje pritvora, te samim Pravilnikom o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje pritvora ("Narodne novine" broj:135/99). Odredbom čl. 2. st. 5. Pravilnika o standardima smještaja i prehrane zatvorenika određeno je da će se zatvorenika, prema mogućostima kaznionice, odnosno zatvora smjestiti odvojeno od zatvorenika nepušača, a prostor u kojem je pušenje dozvoljeno određuje upravitelj (st.6.). Odredbom čl. 34. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje pritvora također je određeno da će se pritvorenici pušači, prema mogućnostima zatvora, smjestiti odvojeno od nepušača, dok je odredbom čl.30. istog Pravilnika određeno da sobe za smještaj pritvorenika moraju ispunjavati prostorne, zdravstvene i higijenske uvjete.

Ovaj sud ocjenjuje da tužitelju smještajem u sobu sa pet pušača nisu osigurani odgovarajući zdravstveni uvjeti, a niti mu je osigurano ustavno pravo na zdrav život koje pravo je proklamirano odredbom čl.69. Ustava Republike Hrvatske, a niti mu je tuženica sukladno svojoj obvezi iz st. 2. citiranog članka osigurala uvjete za zdravi okoliš.

Stoga je po ocjeni ovog suda povrijeđeno pravo osobnosti tužitelja na zdravlje.

O odlučnim činjenicama o kojima ovisi ocjena da li težina povrede prava osobnosti i okolnosti konkretnog slučaja opravdavaju i dosuđenje pravične novčane naknade tužitelju kao i visina te naknade, prvostupanjski je sud odlučio primjenom pravila o teretu dokazivanja, ali istodobno iznosi i stajalište da čimbenik udisanja dima kroz period od 16 dana nije dostatan da tužitelju uzrokuje tegobe intenziteta koji premašuje neizbježnu razinu trpljenja do koje dolazi pri svakom lišenju slobode kraj nedvojbene činjenice da zatvorenici ne borave u sobama čitavi dan jer koriste i slobodno vrijeme za boravak u krugu zatvora, u dnevnom boravku itd., te zaključuje da konkretni uvjeti boravka u zatvoru (pritvoru) ne predstavljaju ponižavajuće postupanje, odnosno postupanje koje ne odgovara pravnom standardu postupanja koje poštuje dostojanstvo pritvorenika iz čl.25. st.1. Ustava Republike Hrvatske prema kojoj se sa osuđenikom mora postupati na način koji je čovječan i koji poštuje njegovo dostojanstvo.

Imajući u vidu da prvostupanjski sud nije utvrđivao ostale uvjete boravka tužitelja u pritvoru koje je tuženica sukladno odredbama ZKP-a dužna osigurati pritvorenicima, a koji između ostalog uključuju i obvezu osigurati kretanje po slobodnom, odnosno svježem zraku najmanje dva sata dnevno (čl.120. st.1.), te prema prostornim mogućnostima zatvora i u skladu s dnevnim rasporedom omogućiti praćenje TV programa, čitanje dnevnog tiska, korištenje knjižnice, sportske aktivnosti, te rad u skladu s mogućnostima zatvora prema rasporedu dnevnih aktivnosti pritvorenika koji se uređuje dnevnim rasporedom zatvora (čl.37., 54. i 73. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje pritvora), za sada se ne može prihvatiti pravilnim stajalište prvostupanjskog da izloženost duhanskom dimu kroz period od 16 dana nije dostatna da tužitelju uzrokuje tegobe intenziteta koji premašuje neizbježnu razinu trpljenja do koje dolazi pri svakom lišenju slobode.

Pogrešnim ovaj sud smatra i stajalište prvostupanjskog suda da je medicinsko vještačenje jedini relevantni dokaz za utvrđenje uzročne veze između izloženosti duhanskom dimu i tegoba koje tužitelj navodi da je stoga imao kao i za utvrđenje trpljenja fizičkih bolova kao kvalifikatornoj okolnosti o kojoj ovisi pravo na pravičnu novčanu naknadu. Naime, oblici, intenzitet i posljedice pretrpljene neimovinske štete ovise o okolnostima konkretnog slučaja i o ličnosti oštećenika, te ih sud nužno ne mora utvrđivati medicinskim vještačenjem, nego i drugim predloženim dokaznim sredstvima (primjerice saslušanjem tužitelja kao stranke), a u granicama prijedloga stranaka. Prvostupanjski sud je na naprijed navedene okolnosti proveo dokaz saslušanjem tužitelja te u pobijanoj presudi reproducira sadržaj njegovog iskaza, međutim taj dokaz nije ocijenio u smislu odredbe čl.8. ZPP-a, dapače isti je u cijelosti eliminirao navodeći da je tužitelj na sporne okolnosti jedino predložio novinske članke u kojim se uopćeno govori o štetnom utjecaju pušenja, te primjenom pravila o teretu dokazivanja iz čl. 221.a ZPP-a odbija tužbeni zahtjev tužitelja samo iz razloga što nije predložio dokaz medicinskim vještačenjem. Takvim postupanjem prvostupanjskog suda - po ocjeni ovog suda – ostvarena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st.1. u svezi čl.8. i 221.a ZPP-a na koju sadržajem žalbe ukazuje i tužitelj.

Naime, primjena pravila o teretu dokazivanja iz odredbe čl.221.a ZPP-a dolazi u obzir samo kada sud na temelju izvedenih dokaza i njihove slobodne ocjene ne može sa sigurnošću utvrditi neku pravno relevantnu činjenicu za presuđenje. U konkretnom slučaju tužitelj je u svom stranačkom iskazu govorio o posljedicama boravka u tzv. pušačkoj sobi na njegovo tjelesno zdravlje, pa stoga samo zbog činjenice da tužitelj nije predložio dokaz medicinskim vještačenjem radi utvrđenja uzročne veze između boravka u prostoriji ispunjenoj duhanskim dimom i iskazanim tegobama, nije bilo mjesta primjeni odredbe čl.221.a ZPP-a.

Kako je zbog ostvarene naprijed navedene bitne povrede odredbe parničnog postupka i činjenično stanje pogrešno utvrđeno, valjalo je prihvatiti žalbu tužitelja i osnovom odredbe čl.369. st.1. ZPP-a ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

U nastavku postupka prvostupanjski sud će rukovodeći se činjeničnom osnovom tužbe, a u skladu s iznesenim stajalištem ovog suda, utvrditi činjenice o kojima ovisi pravo tužitelja na pravičnu novčanu naknadu u smislu čl. 1100. st.1. i 2. ZOO-a temeljeći ih na već provedenim dokazima, kao i drugim dokazima ukoliko ih eventualno stranke u nastavku postupka predlože.

Novom odlukom prvostupanjski sud ujedno će odlučiti i o cjelokupnim troškovima postupka.

U odnosu na žalbene navode tužitelja kojima potražuje daljnju naknadu štete za koju tvrdi da mu je nastala donošenjem pobijane presude, valja navesti da je ovaj sud povodom žalbe sukladno odredbi čl. 34.a ZPP-a jedino ovlašten preispitati pravilnost i zakonitost pobijane prvostupanjske presude i o istoj odlučiti.

U Varaždinu, dana 22. svibnja 2013. godine

Predsjednica vijeća:

Dubravka Vinceković, v.r.

Izvor: Županijski sud u Varaždinu

2. Presuda Općinskog suda u Bjelovaru, br. Pn-82/2017-53 od 04. studenoga 2019.

Republika Hrvatska
Općinski sud u Bjelovaru
J. Jelačića 3, Bjelovar

Pn-82/2017-53

U IME REPUBLIKE HRVATSKE PRESUDA

Općinski sud u Bjelovaru po sucu toga suda Miroslavu Borkoviću kao sucu pojedincu u pravnoj stvari tužiteljice M. K. iz Ždralova, Daruvarska 68, OIB koju zastupaju punomoćnici Zajedničkog odvjetničkog ureda Zorislava Krivačića i Dalibora Divića, odvjetnici u Bjelovaru, protiv 1. tuženog Adriatic osiguranja d.d. Zagreb (ranije Jadransko osiguranje d.d. Zagreb), Listopadska 2, OIB , kojeg zastupaju punomoćnici Odvjetničkog društva Grgić & partneri, odvjetnici u Zagrebu, Pisarnica Varaždina, i 2. tuženog Z. R. iz Zagreba, Štefanićeva 6, OIB radi naknade štete, nakon održane i zaključene javne glavne rasprave 20. rujna 2019. u nazočnosti punomoćnika stranaka i tuženog Z. R. osobno, na ročištu za objavu presude 4. studenoga 2019. primjenom čl. 335 st. 1. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje: ZPP)

presudio je

I. Tuženo Adriatic osiguranje d.d. Zagreb, Listopadska 2, OIB i tuženi Z. R. iz Zagreba, Štefanićeva 6, OIB , dužni su solidarno na ime naknade štete tužiteljici M. K. iz Ždralova, Daruvarska 68, OIB isplatiti iznos od 85.010,00 kn (slovima: osamdesetpettisućaičdesetkuna) sa zakonskim zateznim kamatama koje na iznos od 77.000,00 kn teku od 9. prosinca 2017. do isplate i koje na iznos od 8.010,00 kn teku od 4. studenoga 2019. do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, u roku od 15 dana.

II. Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice M. K. u dijelu koji se odnosi na isplatu razlike iznad iznosa dosuđenog u točki I. izreke do zatraženih 150.000,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama po stopi od 12% godišnje tekućim od 2. prosinca 2014. do 31. srpnja 2015., po stopi od 8,14% godišnje tekućim od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2015., po stopi od 8,05% godišnje tekućim od 1. siječnja 2016. do 30. lipnja 2016., po stopi od 7,88% godišnje tekućim od 1. srpnja 2016. do 31. prosinca 2016. i po stopi od 7,68% godišnje tekućim od 1. siječnja 2017. do isplate, a u slučaju promjene kamatne stope po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena.

III. Nalaže se tuženicima da tužiteljici solidarno nadoknade troškove parničnog

postupka u iznosu od 5.015,50 kn sa zakonskim zateznim kamatama po stopi koja se određuje uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, i teku od dana donošenja ove presude do isplate, u roku od 15 dana.

Obrazloženje

Tužiteljica je protiv tuženih podnijela tužbu radi naknade štete. U tužbi tvrdi da je tuženi Zoran Ranogajec 10. prosinca 2013. oko 15,00 sati u Daruvarskoj ulici u Bjelovaru preko puta kbr. 68, parkirajući osobni automobil na parkirališnom prostoru u vlasništvu Danijela Krupljana i znajući da se tamo nalazi više osoba, sjeo u automobil i izbacio ga iz brzine te ga bez stavljanja u pogon, s obzirom na to da je parkirališni prostor nagnut, spustio s ceste po nizbrdici na parkirališni prostor. Međutim, vozilo je naglo i nekontrolirano krenulo prema naprijed i pri tom je prednjim dijelom udarilo u tužiteljicine noge i pritisnulo je tužiteljicu uz parkirano kombi vozilo. Tuženi Zoran Ranogajec isključivo je odgovoran za prometnu nesreću i protiv njega je presudom ovoga suda broj K-127/2014-3 od 20. svibnja 2014. izdan kazneni nalog. Vozilo kojim je upravljao tuženi Zoran Ranogajec njegovo je vlasništvo, a osigurano je kod tuženog Adriatic osiguranja d.d.. Tužiteljica je zadobila teške tjelesne ozljede (otvoreni prijelom lijeve goljenične kosti i nožnog zgloba, razderotine kože lijeve potkoljenice, lezije potkožja i natučnja i nagnječenja mišića od koljena prema stopalu) zbog kojih je hospitalizirana od 10. prosinca 2013. do 10. siječnja 2014. i od 27. studenoga 2014. do 4. prosinca 2014., tri puta je operirala potkoljenicu i stopalo, ali je i nakon toga noga ostala deformirana, stoji u koso i kraća je od druge noge, a došlo je i do naruženja brojnim ožiljcima. Tužiteljica je zbog ozljeda nosila longetu, povoje i koljensku ortozu, hodala je uz pomoć štaka i stacionarno je liječena fizikalnom terapijom od 4. do 25. ožujka 2014.. Sveukupno se u više navrata liječila u različitim bolnicama kod kirurga, ortopeda, traumatologa i specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije. Zbog štetnog događaja tužiteljica traži naknadu štete za povredu prava osobnosti uslijed pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog smanjenja životnih aktivnosti i zbog naruženja u ukupnom iznosu od 140.000,00 kn te naknadu štete za tuđu pomoć i njegu u iznosu od 10.000,00 kn. Tužiteljica smatra da tuženici za štetu odgovaraju solidarno jer je tuženi Zoran Ranogajec prouzročio prometnu nesreću, a tuženo Adriatic osiguranje d.d. osiguravatelj je vozila kojim je šteta počinjena. Budući da je tuženo Adriatic osiguranje d.d. otklonilo odštetni zahtjev tvrdeći da ne odgovara za štetu jer se dogodila na površini koja nije javna, tužiteljica predlaže da sud prihvati tužbu i tužbeni zahtjev i tuženicima solidarno naloži plaćanje naknade štete u ukupnom iznosu od 150.000,00 kn i troškova postupka, sve sa zakonskim zateznim kamatama.

Tuženo Adriatic osiguranje d.d. u odgovoru na tužbu opreza radi osporava dinamiku nezgode u kojoj je tužiteljica ozlijeđena i odgovornost tuženog Zorana Ranogajca. Osporava i vlastitu odgovornost za naknadu štete u ovom sporu jer iz presude od 20. svibnja 2014. i zapisnika o očevidu od 23. siječnja 2014. proizlazi da je štetni događaj nastao na površini koja nije javna, a takva šteta nije pokrivena policom osiguranja od automobilske odgovornosti u smislu čl. 22. st. 1. i 3. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu. Adriatic osiguranje d.d. osporava solidarnu odgovornost tuženih i činjenicu da se vozilo tuženog Zorana Ranogajca nalazilo na javnoj površini kad je započelo kretanje. Smatra da činjenica gdje se vozilo nalazilo kada je započelo kretanje nije bitna za rješenje spora jer je za to odlučno gdje je došlo do nezgode, a s obzirom na to da je šteta uzrokovana vozilom koje nije bilo u pogonu, takva šteta nije pokrivena policom osiguranja od automobilske odgovornosti. Tuženo Adriatic osiguranje d.d. osporava da je tužiteljica u prometnoj nezgodi zadobila sve ozljede navedene u

medicinskoj dokumentaciji i tvrdi da sve dijagnoze iz te dokumentacije nisu u uzročnoj vezi s prometnom nezgodom. Tvrdi da je tužiteljčino liječenje bilo uspješno i da su očekivane trajne posljedice i naruženost minimalni pa osporava tužbeni zahtjev i stoga jer smatra da je previsoko postavljen. Ističe da tužiteljica nije dostavila nalaze kirurga i fizijatra s kontrolnih pregleda na koje je naručena i da njezino liječenje nije dovršeno jer nije odstranjen osteosintetski materijal. Konačno, tuženo Adriatic osiguranje d.d. osporava i tijek zatraženih zakonskih zatezних kamata jer kamate na naknadu neimovinske štete i kamate na imovinsku štetu na ime tuđe pomoći i njege mogu teći od dana donošenja prvostupanjske presude. Budući da je liječenje tužiteljice nastavljeno i nakon 2. prosinca 2014., smatra da je i zbog toga neosnovan zahtjev za plaćanje kamata od toga dana. Predlaže da sud tužbu i tužbeni zahtjev odbije kao neosnovane, a tužiteljici naloži plaćanje troškova postupka.

Tuženi Zoran Ranogajec u odgovoru na tužbu osporava vlastitu odgovornost za štetu i navodi da se štetni događaj dogodio na nekretnini koja je privatno vlasništvo Danijela Krupljana i služi mu za obavljanje poslovne djelatnosti. Stoga tuženi smatra da je Danijel Krupljan trebao osigurati poslovni dio svog privatnog posjeda, udaljiti ili onemogućiti pristup neovlaštenim osobama i sve osobe koje se tamo kreću upoznati i upozoriti o mogućim opasnostima za život i zdravlje i o potrebi nošenja zaštitne opreme. Tvrdi da je automobil pomaknuo po nalogu Danijela Krupljana, da je tužiteljica sitnije tjelesne građe i da nije uočio kada se tužiteljica našla ispred njegovog automobila. Žao mu je što je tužiteljica trpjela boli i patnje i želi joj oporavak bez posljedica te smatra da bi odštetni zahtjev trebalo uputiti osiguravatelju jer je automobil bio osiguran. Predlaže da sud tužbu i tužbeni zahtjev odbije kao neosnovane, ne traži naknadu troškova postupka.

Tijekom postupka radi utvrđivanja odlučnih činjenica izvedeni su dokazi čitanjem preslika i izvornika presude ovoga suda broj K-127/2014-3 od 20. svibnja 2004., tužiteljčine medicinske dokumentacije, dopisa od 1. prosinca 2014., zapisnika o očevidu od 23. siječnja 2014. i sudskih odluka koje su u spis dostavljene radi argumentiranja sudske prakse.

Pročitani su nalazi i mišljenja prometno – tehničkog vještaka Borisa Bogdana iz Daruvara i medicinskog vještaka Mladena Miškulina iz Zagreba.

Pročitani su spis ovoga suda broj K-127/2014.

Pročitani su iskazi svjedoka Danijela Krupljana, tužiteljice i tuženoga Zorana Ranogajca.

Nije izveden dokaz saslušanjem svjedoka Davora Pokupca jer je on tijekom postupka umro.

Iako je tuženo Adriatic osiguranje d.d. na ročištu za glavnu raspravu 24. listopada 2018. predložilo da se izvede rekonstrukcija događaja, takav dokaz nije izveden jer je tuženi taj dokazni prijedlog predložio nakon zaključenja prethodnog postupka, a ni iz jedne okolnosti ne proizlazi da tuženi bez svoje krivnje taj dokaz nije mogao predložiti do zaključenja prethodnog postupka (čl. 299. ZPP-a). Uz to, iz nalaza i mišljenja prometno – tehničkog vještaka Borisa Bogdana proizlazi da rekonstrukcija događaja ne bi doprinijela drugačijem ili točnijem utvrđivanju bitnih činjenica, tj. da nalaz i mišljenje prometno – tehničkog vještaka ne bi bili drugačiji čak i da je provedena rekonstrukcija događaja.

Izvedeni dokazi ocjenjeni su sukladno čl. 8. ZPP-a.

Tužbeni zahtjev djelomično je osnovan.

Medu strankama je sporno na koji način je došlo do štetnog događaja, jesu li tuženici odgovorni za naknadu štete, da li je tužiteljčino liječenje dovršeno i koje je ozljede pretrpjela, ima li pravo tužiteljica na naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti i na naknadu imovinske štete za tuđu pomoć i njegu i u kojem iznosu i od kada teku zakonske zatezne kamate na iznos naknade štete.

Čl. 1046. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08 i 125/11; dalje: ZOO) propisuje da je šteta umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta). Prema čl. 19. st. 2. istog zakona pod pravima osobnosti razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.. Sukladno čl. 1100. st. 1 i 2. ZOO-a sud će u slučaju povrede prava osobnosti dosuditi pravičnu novčanu naknadu, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju. Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njezinom naravi i društvenom svrhom.

Iz pročitanih isprava, predmeta ovoga suda broj K-127/2014, iskaza tužiteljice i tuženoga Z. R. , iskaza svjedoka D. K. i iz nalaza i mišljenja prometno – tehničkog vještaka B. B. sud utvrđuje da je štetni događaj nastao tako što je tuženi Z. R. 10. prosinca 2013. u Bjelovaru, u Daruvarskoj ulici preko puta kbr. 68, sjeo u svoj osobni automobil marke Mercedes, klasa E, reg. oznake ZG 8803 – FC, i izbacio ga iz brzine kako bi automobil premjestio po nizbrdici bez stavljanja motora u pogon, no pri tom je automobil krenuo naprijed tako da ga tuženi nije uspio zaustaviti, nego je automobil prednjim dijelom udario tužiteljčine noge i pritisnuo je uz parkirano kombi vozilo marke Ford Transit. Tuženi Z. R. prethodno je tim automobilom došao na mjesto štetnog događaja kako bi od tužiteljčinog supruga D. K. kupio dio za kombi, a automobil je parkirao tako da je automobil bio na nizbrdici. Kako bi omogućio prolazak drugim vozilima, tuženi Z. R. je, u namjeri da ga parkira na drugo mjesto, automobil izbacio iz brzine i pustio ga nizbrdo. Međutim, nije uspio stati i automobil se zaustavio tek kada je došao do kombi vozila ispred kojega je stajala tužiteljica, a tuženi Zoran R. kada je vidio da se tužiteljica nalazi između vozila stavio je automobil u pogon i krenuo unatrag. Tužiteljica je neposredno prije ozljeđivanja lijevala vodu u parkirano kombi vozilo i stajala je leđima okrenuta vozilu kojim je upravljao tuženi Z. R. pa ju je njegov automobil prignječio s leđa i pritisnuo uz kombi. Kada je tužiteljčin suprug D. K. pomaknuo kombi vozilo unatrag, vozilo tuženog Z. R. nastavilo se kretati nizbrdo i pritiskati tužiteljicu sve dok tuženi Z. R. nije uključio motor i automobilom krenuo unatrag pa je tužiteljica pala. Prostor na kojem je tužiteljica ozlijeđena nalazi se uz asfaltiranu cestu i u vrijeme štetnog događaja bio je posipan kamenom (tucanikom) te nije bio ravan već je imao određeni nagib. Prema dokumentaciji očevida i nalazu prometno – tehničkog vještaka taj nagib iznosio je 12%. Ocjena je prometno – tehničkog vještaka da je uzrok prometne nesreće nestručno i nepropisno upravljanje osobnim automobilom jer kočioni sustav i upravljački uređaj toga automobila ispravno mogu raditi samo kada je motor uključen zbog toga što kao pogonsku energiju koriste energiju motora. Izvedeni dokazi sa sigurnošću upućuju na zaključak da je kontakt tužiteljice i osobnog automobila ostvaren na nekretnini koja je u vlasništvu tužiteljčinog supruga D.

Krupljana i to na udaljenosti ne manjoj od 6 metara od međe s javnom cestom.

Međutim, dostupni tehnički podaci sami za sebe nisu dovoljni da bi se odredilo gdje se nalazio osobni automobil kojim je upravljao tuženi Zoran Ranogajec prije nego što je došlo do nesreće, a prometno – tehnički vještak u nalazu i mišljenju navodi da rekonstrukcija događaja ne bi doprinijela tome da se točno utvrdi gdje se nalazio automobil Zorana Ranogajca prije nesreće, tj. da se točno utvrdi s kojeg mjesta je započelo kretanje automobila. Stoga sud iz dokumentacije očevida, podataka koje je prikupila policija prilikom očevida i iskaza svjedoka Danijela Krupljana i tuženog Zorana Ranogajca zaključuje da se tuženikov osobni automobil, prije nego što ga je tuženi pustio nizbrdo, svojim stražnjim dijelom nalazio na asfaltiranoj cesti koja je široka oko 3 metra i nalazi se uz nekretninu Danijela Krupljana na kojoj je došlo do naleta automobila na tužiteljicu, dok je ostatak automobila bio na površini posutoj tucanikom. Nije moguće u cijelosti vjerovati iskazu tuženog Zorana Ranogajca u dijelu u kojem on navodi da je cijelim automobilom bio na cesti, tj. da ni jednim dijelom automobila nije bio na površini posutoj tucanikom. Kako je vidljivo iz situacijskog plana i fotografije broj 9 dokumentacije očevida PU Bjelovarsko - bilogorske broj 511-02-10-D-13/13 od 20. prosinca 2013. asfaltirana cesta i površina posuta tucanikom na kojoj je došlo do ozljeđivanja tužiteljice međusobno su gotovo okomite jedna u odnosu na drugu, tj. zatvaraju kut od oko 90 stupnjeva. Uzme li se u obzir to da je tuženi Zoran Ranogajec kako bi premjestio automobil sjeo u njega i nije pokrenuo motor, nego je automobil pravocrtno spustio po nizbrdici, može se zaključiti da je on automobil prethodno parkirao tako da je s asfaltirane ceste skrenuo na površinu posutu tucanikom koja je u vlasništvu tužiteljčinog supruga, ali je stražnji dio automobila dijelom ostao na cesti. S obzirom na to da je drugo vozilo prolazilo cestom, tuženi je odlučio premjestiti automobil. Iskaz tuženog Zorana Ranogajca o tome da je cijeli automobil prethodno bio na cesti ne može biti istinit jer bi to značilo ili da je tuženi automobil ostavio parkiran uzduž ceste (no tada ne bi mogao bez stavljanja motora u pogon skrenuti na površinu na kojoj se dogodila nesreća jer sustav za upravljanje vozilom ne radi ispravno ako motor nije uključen i može se zaključiti) ili da je tuženi automobil ostavio parkiran poprečno na cesti (čime bi u potpunosti blokirao promet cestom). Također, nema razloga za zaključak da je tuženi Zoran Ranogajec automobil parkirao izvan ceste jer tada ne bi bilo potrebe da pomiče automobil s ceste s obzirom na to da njegov automobil u tom slučaju ne bi smetao drugim vozilima u prometovanju tom cestom. Zbog počinjenog kaznenog djela protiv opće sigurnosti jer je iz nehaja općeopasnom radnjom izazvao opasnost za život i tijelo ljudi i prouzročio tešku tjelesnu ozljedu tužiteljice protiv tuženog Zorana Ranogajca presudom ovoga suda broj K-127/2014-3 od 20. svibnja 2014. izdan je kazneni nalog kojim je proglašen krivim. Ta presuda postala je pravomoćna 31. svibnja 2014..

Zbog navedenoga sud utvrđuje da je do štetnog događaja došlo zbog toga što je tuženi Zoran Ranogajec nestručno upravljao svojim osobnim automobilom marke Mercedes, a ta nestručnost očituje se u činjenici da tuženi nije prilikom upravljanja vozilom uključio pogonski motor vozila pa kočioni i upravljački sustav vozila nisu ispravno radili. Nije sporno da je osobni automobil kojim je uzrokovana nesreća u trenutku nesreće ugovorom o osiguranju od automobilske odgovornosti bio osiguran kod tuženog Adriatic osiguranja d.d. (tada Jadranskog osiguranja d.d.).

Temeljem čl. 22. st. 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (Narodne novine broj 151/05, 36/09, 75/09 i 76/13) vlasnik vozila dužan je sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju uporabom vozila može nanijeti trećim osobama zbog smrti, tjelesne ozljede, narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari, a prema st. 3. istoga

članka takvim ugovorom o osiguranju pokrivena šteta su štete nastale od vozila koja se kreću javnim cestama i ostalim površinama na kojima se odvija promet, a koja podliježu obvezi registracije i po propisima o registraciji moraju imati prometnu dozvolu. Tuženo Adriatic osiguranje d.d. smatra da šteta nastala u štetnom događaju nije pokrivena policom osiguranja od automobilske odgovornosti koju su tuženici sklopili jer je do prometne nezgode došlo izvan javne ceste ili površine na kojoj se odvija promet zbog čega smatra da ne odgovara za nastalu štetu. Takav prigovor tuženog Adriatic osiguranja d.d. nije osnovan jer je provedenim dokazima utvrđeno da je štetna radnja započela na javnoj cesti budući da se osobni automobil tuženog Zorana Ranogajca stražnjim dijelom nalazio na asfaltiranoj cesti i tuženi ga je pomaknuo da ne bi smetao prometu koji se odvijao na njoj. Isto tako, tuženo Adriatic osiguranje d.d. neosnovano prigovara svojoj odgovornosti za štetu tvrdeći da je šteta nastala na površini koja je u privatnom vlasništvu. Naime, štetna radnja započela je na javnoj cesti i činjenica da je do kontakta tužiteljice i osobnog automobila došlo na površini koja je u vlasništvu tužiteljinog supruga, a on tu površinu koristi kao parkiralište, ne utječe na odgovornost tuženog Adriatic osiguranja d.d. za naknadu štete koju je tužiteljica pretrpjela. Nije osnovan ni prigovor tuženog Adriatic osiguranja d.d. o tome da nastala šteta nije pokrivena policom osiguranja jer je šteta nastala vozilom koje nije bilo u pogonu budući da je tuženi Zoran Ranogajec upravljao osobnim automobilom u namjeri da ga parkira na drugo mjesto, a čl. 1068. st. 3. ZOO-a propisuje da je motorno vozilo u pogonu kad se koristi u svrhu kojoj je namijenjeno bez obzira radi li pri tome motor koji služi za njegovo kretanje.

Budući da čl. 1069. st. 1. ZOO-a propisuje da za štetu koju pretrpe treće osobe u vezi s pogonom motornog vozila odgovara vlasnik vozila, a osobni automobil tuženog Zorana Ranogajca u vrijeme štetnog događaja bio je osiguran kod tuženog Adriatic osiguranja d.d., oba tuženika tužiteljici solidarno odgovaraju za nastalu štetu.

Tuženi Zoran Ranogajec neosnovano prigovara da je tužiteljin suprug Danijel Krupljan kao vlasnik nekretnine na kojoj je tužiteljica ozlijeđena trebao osigurati poslovni dio svog privatnog posjeda, udaljiti ili onemogućiti pristup neovlaštenim osobama te upoznati osobe koje se tamo kreću o mogućim opasnostima po život i zdravlje i potrebu nošenja zaštitne opreme. Tužiteljica je štetu pretrpjela upotrebom motornog vozila pa činjenice iz ovog prigovora ni na koji način ne utječu na odgovornost za štetu.

Tužiteljica je neposredno prije ozljeđivanja stajala ispred kombija u koji je lijevala vodu, leđima okrenuta prema asfaltiranoj cesti i mjestu s kojega je tuženi Zoran Ranogajec pomaknuo osobni automobil pa sud ocjenjuje da tužiteljica ničim nije doprinijela nastanku štete (čl. 1092. st. 1. ZOO-a).

Iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka dr. Mladena Miškulina sud utvrđuje da je tužiteljica u štetnom događaju zadobila komplicirani (otvoreni) prijelom lijeve potkoljenice. Nalaz i mišljenje dani su savjesno i prema pravilima medicinske struke, a sudski vještak odgovorio je na sva pitanja i primjedbe stranaka tako da sud ovu odluku temelji na tom nalazu i mišljenju. Tužiteljica je zadobivene ozljede liječila u više navrata, sve ozljede koje su navedene u medicinskoj dokumentaciji uzrokovane su štetnim događajem i u priloženim ispravama nisu vidljive druge bolesti ili druga stanja koja bi utjecala na naknadu štete u ovom sporu, a njezino liječenje završeno je 8. prosinca 2017. (tužiteljici je 20. studenoga 2017. odstranjen osteosintetski materijal, a iz usmeno iznesenog mišljenja sudskog vještaka (list 146/2 spisa) proizlazi da se liječenje može smatrati dovršenim 21 dan nakon toga, tj. 8. prosinca 2017., a ne 30. studenoga 2017. kako je vještak početno naveo u pisanom nalazu i mišljenju). Tužiteljica je u štetnom događaju doživjela primarni strah jakog intenziteta u

trenutku ozljede te sekundarni strah jačeg intenziteta koji se odnosi na ozljeđivanje i četiri operativna zahvata u trajanju od ukupno 10 dana, srednjeg intenziteta u trajanju od ukupno 15 dana i blagog intenziteta u trajanju od ukupno 45 dana. Tužiteljica je trpjela jake bolove u trajanju od ukupno 15 dana, bolove srednjeg intenziteta u trajanju od ukupno 30 dana i bolove lakog intenziteta u trajanju od ukupno od 90 dana. Ostali bolovi koje je tužiteljica trpjela tijekom liječenja i bolovi koje tužiteljica i dalje trpi ulaze u ocjenu trajnih posljedica – kod tužiteljice su usprkos odgovarajućem liječenju zaostale trajne posljedice u vidu deformiteta lijeve noge (naglašeni valgus i unutarnja rotacija distalnog dijela potkoljenice), u vidu lateralne nestabilnosti koljena u lakom stupnju uz njegovo terminalno ograničenje pokretljivosti i u vidu ograničenja pokretljivosti lijevog gležnja u srednjem stupnju. Tužiteljicine opće životne i radne aktivnosti uslijed štetnog događaja smanjene su u opsegu od 18%, a štetni događaj rezultirao je tužiteljicnim naruženjem u srednjem stupnju zbog ožiljaka, šepanja i deformiteta lijeve noge koji su uvijek vidljivi trećim osobama. Tijekom liječenja tužiteljici je trebala tuđa pomoć i njega od 10. siječnja do 19. veljače 2014. po 3 sata dnevno, od 19. veljače do 4. ožujka 2014. po 2 sata dnevno, od 25. ožujka do 9. svibnja 2014. po 1 sat dnevno, od 9. svibnja do 27. studenoga 2014. dva puta po 3 sata tjedno, od 4. siječnja do 18. veljače 2015. po 2 sata dnevno (sudski vještak u nalazu i mišljenju očitom je omaškom u pisanju naveo da taj interval teče od 4. siječnja 2014., a pravilno bi bilo od 4. siječnja 2015.), od 19. veljače 2015. u narednih 10 tjedana 2 puta po 3 sata tjedno za obavljanje težih poslova i od 20. studenoga 2017. u narednih 21 dan po 1 sat dnevno. Preračunato u radne sate, tužiteljici je tuđa pomoć i njega trebala ukupno 534 sata. Tužiteljica je s obzirom na zadobivene višestruke prijelome i operativne zahvate koji su učinjeni nosila vanjski fiksator i odlazila na kontrolne preglede liječnicima i na fizikalne terapije, a ishod njezina liječenja bio je neizvjestan s obzirom na velike mogućnosti infekcije, probleme sa zatvaranjem kože, probleme sa srastanjem prijeloma i sl.. Navedene okolnosti sudski vještak uzeo je u obzir pri utvrđivanju je li tužiteljica i u kojem opsegu trpjela bolove i strah, a takvi problemi utjecali su i na njezinu potrebu za tuđom pomoći i njegom jer je duže vrijeme morala biti rasteraćena (npr. takvo rasteraćenje nakon vađenja osteosintetskog materijala u prosjeku traje 3 – 4 tjedna).

Radi liječenja ozljeda koje je zadobila tužiteljica je četiri puta operirana u KBC Sestre milosrdnice u Zagrebu (prva dva puta operirana je u prosincu 2013., treći puta operirana je u studenom 2014., a četvrti puta operirana je u studenom 2017. kad joj je izvađen osteosintetski materijal) i tri tjedna provodila je fizikalne terapije u Daruvarskim toplicama u Daruvaru. Usprkos tome, tužiteljica šepa i lijeva joj noga i dalje nije ravna pa bi prema zatraženom stručnom mišljenju taj problem trebala riješiti novom operacijom. Po povratku kući nakon operacija koristila je "štake", kretanje joj je bilo ograničeno, nosila je ortoza, trpjela je bolove, nije mogla sama obavljati osobnu higijenu i drugi su joj pripremali obroke. U tim situacijama najviše joj je pomagao suprug, a povremeno su dolazile šogorica, mama i susjeda. Tužiteljica radi kao prodavačica u obiteljskom obrtu, ali joj nakon dužeg stajanja bolno otječe noga zbog čega pije lijekove protiv bolova. Na lijevoj tužiteljicinoj nozi vidljivi su ožiljci od fiksatora (iznad i ispod koljena), od reza prilikom operacije (od koljena do skočnog zgloba) i na mjestu ispod koljena gdje je kost pukla i probila van. Tužiteljica je rođena 1987. tako da je u vrijeme nesreće imala 26 godina, a u vrijeme donošenja ove odluke ima 32 godine, dakle, radi se o mladoj osobi kod koja će se dugo nositi s posljedicama štetnog događaja.

Tužiteljica je povodom štetnog događaja trpjela fizičke bolove, strah i duševne bolove zbog smanjenja životnih aktivnosti i zbog naruženja pa zbog povrede prava na tjelesno i duševno zdravlje ima pravo na pravičnu novčanu naknadu i to prema jačini i trajanju fizičkih bolova u iznosu od 22.000,00 kn, prema jačini i trajanju straha u iznosu 15.000,00 kn, prema

jačini i trajanju duševnih bolova zbog smanjenja životnih aktivnosti u iznosu od 18.000,00 kn i prema jačini i trajanju duševnih bolova zbog naruženja u iznosu od 22.000,00 kn, odnosno, ukupno u iznosu od 77.000,00 kn. Isto tako, tužiteljica na ime naknade štete za tuđu pomoć i njegu ima pravo na isplatu iznosa od 8.010,00 kn. Dakle, sud utvrđuje da su tuženici dužni tužiteljici naknaditi štetu nastalu štetnim događajem u ukupnom iznosu od 85.010,00 kn.

Tužiteljica je nakon ozljeđivanja i tijekom oporavka nakon operativnih zahvata prema mišljenju sudskog vještaka medicinske struke ukupno trebala 534 sata tuđe pomoći. Sud po slobodnoj ocjeni utvrđuje da cijena odgovarajućeg radnog sata iznosi 15,00 kn (nije sporno da tužiteljica nikome nije plaćala pruženu pomoć), iz čega proizlazi da tužiteljica ima pravo na naknadu štete za tuđu pomoć i njegu u ukupnom iznosu od 8.010,00 kn.

Tuženici su tužiteljici na iznos naknade neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti od 77.000,00 kn dužni platiti zakonske zatezne kamate počevši od 9. prosinca 2017. jer je tužiteljici liječenje završeno 8. prosinca 2017. (stoga je neosnovan sporedni tužiteljčin zahtjev da joj tuženi sukladno čl. 12. st. 4. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu zakonsku zateznu kamatu plate počevši od 2. prosinca 2014., budući da je tužiteljica tuženom Adriatic osiguranju d.d. odštetni zahtjev podnijela u listopadu 2014.). U odnosu na naknadu imovinske štete za tuđu pomoć i njegu od 8.010,00 kn, tuženici su tužiteljici dužni platiti zakonske zatezne kamate počevši od 4. studenoga 2019. kao dana donošenja ove presude jer je visina njihove obveze po toj osnovi određena ovom odlukom i time je ta obveza dospjela (ovdje je sud uzeo u obzir činjenicu da se na tuženog Zorana Ranogajca ne primjenjuje čl. 12. st. 4. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu prema kojem kamate teku od podnošenja odštetnog zahtjeva). Naime, prema čl. 1086. ZOO-a obveza naknade imovinske štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete, a prema čl. 1103. ZOO-a obveza pravične novčane naknade neimovinske štete dopijeva danom podnošenja pisanog zahtjeva ili tužbe, osim ako je šteta nastala nakon toga. Visina stope zakonske zatezne kamate određena je čl. 29. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18).

Zbog navedenih razloga tužba i tužbeni zahtjev djelomično su osnovani i odlučeno je kao u točki I. izreke, dok je iznad iznosa od 85.010,00 kn tužiteljčin zahtjev do zatraženih 150.000,00 kn odbijen kao neosnovan (točka II. izreke).

Odluka o parničnim troškovima iz točke III. izreke temelji se na odredbi čl. 154. st. 2. ZPP-a. Tužiteljica je djelomično uspjela u parnici i to u omjeru od 57%, a tuženici su u parnici uspjeli u omjeru od 43%, što čini razliku od 14%. Tužiteljici su u ovom postupku nastali parnični troškovi u ukupnom iznosu od 25.825,00 kn koji se odnose na trošak sastava tužbe u iznosu od 2.500,00 kn, zastupanja punomoćnika na ročištima 16. studenoga 2017., 12. travnja 2018., 24. listopada 2018., 25. travnja 2019. i 3. rujna 2019. u iznosu od 2.500,00 kn za svako ročište, sastava podnesaka od 5. rujna 2017., 13. lipnja 2018. i 7. ožujka 2018. u iznosu od 2.500,00 kn za svaki podnesak, PDV-a na te iznose u iznosu od 5.625,00 kn, predujma za medicinsko vještačenje u iznosu od 4.000,00 kn, sudske pristojbe na tužbu u iznosu od 1.850,00 kn i sudske pristojbe na presudu u iznosu od 1.850,00 kn. Ti troškovi bili su potrebni za vođenje parnice i odmjereni su prema važećoj Odvjetničkoj tarifi i Tarifi sudskih pristojbi. Tužiteljici nije priznat trošak zastupanja punomoćnika na ročištu 20. rujna 2019. u iznosu od 2.500,00 kn kao ni pripadajući PDV na taj iznos jer je tužiteljica sama uzrokovala taj trošak budući da na prethodna ročišta nije sukladno raspravnom rješenju od 24. listopada 2018. donijela izvornike medicinske dokumentacije radi utvrđivanja istovjetnosti izvornika i preslika pa je rasprava zbog toga bila odgođena. S obzirom na razliku obračuna

postotaka omjera uspjeha stranaka u sporu od 14%, tuženici su tužiteljici dužni nadoknaditi razmjerni dio troškova od 3.015,50 kn.

Zbog toga je odlučeno kao u izreci.

U Bjelovaru 4. studenoga 2019.

Sudac
Miroslav Borković v.r.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ove presude može se izjaviti žalba u roku od 15 dana nadležnom županijskom sudu. Žalba se podnosi ovome sudu u tri istovjetna primjerka.

Za točnost otpravka - ovlašteni službenik
Suzana Mikloš

Izvor: Općinski sud u Bjelovaru

3. Rješenje Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž 418/2018-3 od 22. siječnja 2020.

Republika Hrvatska
Županijski sud u Varaždinu
Varaždin, Braće Radić 2

Poslovni broj: 35 Gž-418/2018-3

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

I

RJEŠENJE

Županijski sud u Varaždinu, u vijeću sastavljenom od sutkinja Dubravke Bosilj kao predsjednice vijeća, Tanje Novak-Premec kao članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice te Nade Krnjak kao članice vijeća, na prijedlog višeg sudskog savjetnika Zvonimira Biškupa, u pravnoj stvari tužitelja I. Š., OIB: ..., iz Kašine, Planina Donja, Prvog Maja 23, kojeg zastupa punomoćnica Lidija Horvat, odvjetnica u Zagrebu, protiv tuženice REPUBLIKE HRVATSKE, OIB: ..., koju zastupa Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu, Gradansko-upravni odjel, radi naknade štete, povodom žalbi tuženice i tužitelja podnesenih protiv presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj: Pn-2638/13-80 od 5. siječnja 2018., u sjednici vijeća održanoj 22. siječnja 2020.

presudio je

Odbija se kao neosnovana žalba tuženice, dok se žalba tužitelja djelomično odbija kao neosnovana, a djelomično prihvaća te se presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj: Pn-2638/13-80 od 5. siječnja 2018.:

- potvrđuje u dijelu toč. I. izreke u kojem je naloženo tuženici isplatiti tužitelju iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama preciziranim u tom dijelu izreke, sve u roku od 15 dana, kao i u dijelu toč. II. izreke u kojem je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 89.000,00 kn s pripadajućim zateznim kamatama,
- preinačuje u dijelu toč. II. izreke u kojem je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 15.000,00 kn s pripadajućim zateznim kamatama tako da se sudi:

Nalaže se tuženici isplatiti tužitelju daljnji iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama tekućima od 8. travnja 2013. do 31. srpnja 2015. po stopi od 12% godišnje, a od 1. kolovoza 2015. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

riješio je

Odbija se kao neosnovana žalba tuženice, dok se žalba tužitelja djelomično odbija kao neosnovana, a djelomično prihvaća te se presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj: Pn-2638/13-80 od 5. siječnja 2018. preinačuje u toč. III. izreke i dijelu toč. I. izreke u kojem je odlučeno o troškovima parničnog postupka, tako da se u tim dijelovima u cijelosti rješava:

Nalaže se tuženici nadoknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 6.406,25 kn (šeststisućačetiristošestkuna i dvadesetpetlpa) sa zateznim kamatama tekućima po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana, dok se u preostalom dijelu odbija zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka.

Odbija se kao neosnovan zahtjev tuženice za naknadu troškova parničnog postupka.

Odbacuje se kao nedopuštena žalba tužitelja u odnosu na dio toč. I. izreke presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu poslovni broj: Pn-2638/13-80 od 5. siječnja 2018. u kojem je naloženo tuženici isplatiti tužitelju iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama preciziranim u tom dijelu izreke, sve u roku od 15 dana.

Obrazloženje

Pobijanom presudom suđeno je:

„I. Nalaže se tuženici Republici Hrvatskoj, OIB: [redacted] isplatiti tužitelju [redacted] Šušter iz Kašine, Planina Donja, Prvog Maja 23, OIB: [redacted] iznos od 15.000,00 kn sa zateznom kamatom tekućom od 8. travnja 2013. do 31. srpnja 2015. po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a od 1. kolovoza 2015. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, kao i naknaditi mu trošak parničnog postupka u iznosu 3.587,50 kn sa zateznom kamatom tekućom od 5. siječnja 2018. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

II. Odbija se dio tužbenog zahtjeva za isplatu iznosa od 104.000,00 kn s pripadajućom zateznom kamatom.

III. Nalaže se tužitelju I. Šušter iz Kašine, Planina Donja, Prvog Maja 23, OIB: [redacted] naknaditi tuženici Republici Hrvatskoj, OIB: [redacted] trošak parničnog postupka u iznosu 18.490,00 kn u roku od 15 dana.“

Pravodobno podnesenom žalbom navedenu presudu u toč. I. izreke pobija tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, uz prijedlog drugostupanjskom sudu da istu preinači i tužbeni zahtjev odbije, a podredno da je ukine i premet vrati na ponovno suđenje.

Pravodobno podnesenom žalbom navedenu presudu „u cijelosti“ pobija tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. Zakona o parničnom postupku, relativno bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešno primjene materijalnog prava (odluka o troškovima parničnog postupka nije žalbeni razlog propisan Zakonom o parničnom postupku), uz prijedlog drugostupanjskom sudu da istu preinači i u cijelosti prihvati tužbeni zahtjev, a podredno da je ukine i predmet vrati na ponovno suđenje prvostupanjskom sudu.

Na žalbe nije odgovoreno.

Žalba tuženice nije osnovana, dok je žalba tužitelja djelomično osnovana, djelomično neosnovana, a djelomično i nedopuštena.

Predmet postupka je zahtjev tužitelja za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti uslijed neadekvatnih uvjeta lišenja slobode.

Pobijanu presudu prvostupanjski sud temelji na sljedećim nespornim i tijekom postupka utvrđenim činjenicama:

- da je tužitelj u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu bio od 27. svibnja do 23. studenog 2009. i 20. prosinca 2011. zbog recidiva tuberkuloze pluća i dr., učinjena je potpuna obrada, provedeno liječenje i propisana daljnja terapija; da je tužitelj pismom od 7. travnja 2010. zahvalio plućnom odjelu Zatvorske bolnice za pruženu pomoć i njegu,
- da je tužitelj, prema podacima Kaznionice u Lepoglavi, boravio u sobi br. 2 površine 16 m² i volumena 56 m³ (ukupno 6 zatvorenika u sobi), sobi br. 5 površine 9,40 m² i volumena 28,57 m³ (ukupno 4 zatvorenika u sobi), sobi br. 13 površine 33 m² i volumena 99,99 m³ (ukupno 12 zatvorenika u sobi) i sobi br. 4 površine 9,35 m² i volumena 28,42 m³ (ukupno 4 zatvorenika u sobi), time da svaka soba ima sanitarni čvor površine u rasponu 1,26 m² do 1,73 m²,
- da je tužitelj, prema očitovanju Zatvora u Zagrebu, bio u pritvoru od 2. srpnja 2008. do 13. listopada 2009. i boravio na IV Odjelu u sobi br. 64 i 63 s još 5-6 pritvorenika, a od 13. listopada 2009. do 13. siječnja 2010. izdržavao je kaznu zatvora u Centru za dijagnostiku na VI odjelu u sobi br. 99 s još 5-6 zatvorenika, da sve sobe imaju površinu 21,20 m², od čega na sanitarni čvor odvojen od ostatka sobe zidom visine 180 cm otpada 1,57 m² kao i volumen od 49,80 m³, da sobe nisu pregrađene, zatvorenici mogu koristiti čitavu površinu iste, imaju po 4 prozora putem kojih je moguće prozračivanje i kroz koje stiže danje svjetlo, a umjetna rasvjeta je moguća od 7,00 do 23,00 sati,

- da je rješenjem Županijskog suda u Puli poslovni broj: Ik I-182/12 od 13. rujna 2012. utvrđeno da je tužitelju ograničeno pravo na smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima, iz obrazloženja koje odluke proizlazi da sobe u Zatvoru u Puli ne zadovoljavaju minimalne standarde po pitanju površine i volumena s obzirom na broj osoba koje u njima borave,
- da je uviđajem na licu mjesta u Zatvoru u Puli utvrđeno da na Odjelu I. soba br. 9 ima površinu 17 m², volumen 47,6 m³, dok površina WC-a iznosi 2,7 m² i volumena je 7,5 m³; soba br. 10 površine je 20,05 m², volumena 57,04 m³, dok je površina toaleta 2,15 m², odnosno volumena 6 m³; soba br. 1 ima površinu 10 m², volumen 28 m³, a kupaona ima površinu 3,7 m² i volumen 10,3 m³; soba br. 4 ima površinu 9,3 m², volumen 26 m³, površina kupaone je 4,3 m², a volumen 12 m³,
- da je tijekom boravka tužitelja u Kaznionici u Lepoglavi postojalo odstupanje od minimalne površine prostora koji je tužitelj trebao imati, ali je isti mogao koristiti dnevni boravak par puta dnevno, baviti se sportom, šetati po 3-4 sata, posuđivati knjige, hraniti se u menzi i koristiti tuševe po želji,
- da je u Zatvoru u Puli raspoloživi prostor po osobi bio ispod minimuma standarda, ali da se prekapacitiranost kompenzira omogućavanjem dodatnih šetnji, slobodnih aktivnosti tipa sportske, muzičke, likovne, literarne i informatičke, osiguravanjem zdravstvene zaštite, mogućnosti biranja vrste jelovnika i slično,
- da su tužitelju bile dostupne razne radionice i aktivnosti, ali se istima nije koristio,
- da se u Zatvoru u Zagrebu sanitarni čvor-čučavac nalazio u sastavu sobe, ali od iste nije odvojen posebnim vratima, već zidićem pa je gornji dio zatvorenika vidljiv ostalima u stajaćem položaju, radi čega su se sobom širili i neugodni mirisi, što je predstavljalo nehumane i općenito ponižavajuće higijenske uvjete, posebice jer se u istoj prostoriji posluživala hrana; da svakodnevno tuširanje nije bilo moguće te su se zatvorenici improvizirano tuširali u sobama na način da su se nad čučavcem polijevali vodom iz plastičnih posuda; da u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu tužitelj nije imao stalan i neometan pristup sanitarnom čvoru, već je radi obavljanja nužde morao zvoniti i čekati dolazak pravosudnog policajca da otvori sobu, što je bilo ponižavajuće,

te na temelju navedenih utvrđenja zaključuje da su posve neprimjereni i ispod svakog higijenskog standarda uvjeti smještaja u Zatvoru u Zagrebu u kojem sanitarni čvor nije odvojen od preostalog dijela sobe odgovarajućim zidom u punoj visini i vratima, već se fiziološke potrebe obavljaju u blizini većeg broja ljudi i osoba je prisiljena zadovoljavati prehrambene potrebe praktički na istom mjestu kao i fiziološke, dok nemogućnost svakodnevnog tuširanja smatra protivnom opće prihvaćenim higijenskim standardima iz čl.

76. Zakona o izvršavanju kazne zatvora koja propisuje da se zatvorenicima mora omogućiti svakodnevno pranje tijela, dok u odnosu na Zatvorsku bolnicu napominje kako činjenica što se sanitarni čvor ne nalazi u sastavu sobe i pacijent mora zvoniti službenicima pravosudne policije svaki put kada se ukaže potreba za korištenjem sanitarnog čvora sama po sebi nije primjerena i takvo ograničenje sud prvog stupnja nalazi neprimjerenim poštivanju osnovnog ljudskog dostojanstva i prava na privatnost. Stoga zaključuje da je u odnosu na Zatvor u Zagrebu i Zatvorsku bolnicu došlo do povrede prava osobnosti odnosno povrede tužiteljeva ljudskog dostojanstva u mjeri koja premašuje neizbježno trpljenje ili poniženje povezano sa lišenjem slobode, zbog čega mu dosuđuje naknadu neimovinske štete u iznosu od 15.000,00 kn, dok u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbija kao neosnovan.

Protivno navodima žalbe, pobijana presuda nema proturječnosti niti drugih nedostataka takve prirode zbog kojih se ne bi mogla ispitati, tako da nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19 – nastavno: ZPP), a nije počinjena niti bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi sa čl. 8. ZPP jer je prvostupanjski sud uzeo u obzir izvedene dokaze relevantne za utvrđivanje činjeničnog stanja i obrazložio zbog čega (ne) prihvaća iskaze pojedinih svjedoka odnosno tužitelja te je odluku donio na temelju cjelokupnog dokaznog postupka. Točno je pritom da sud nije ocijenio izvješća pučkog pravobranitelja, no iako se ista izvješća mogu smatrati vjerodostojnim, ona samo po sebi ne utječu na utvrđenja do kojih je prvostupanjski sud došao analizirajući preostale dokaze u odnosu na zatvorske uvjete tužitelja, kao konkretnog zatvorenika. Stoga neocjenjivanje navedenih dokumenata nije bilo, niti tužitelj u žalbi daje konkretne razloge zbog kojih bi isto moglo biti, od utjecaja na pravilnost i zakonitost presude.

Iz prethodno navedenog vidljivo je da je prvostupanjski sud naknadu neimovinske štete tužitelju dosudio zbog uvjeta u Zatvoru u Zagrebu i Zatvorskoj bolnici, dok je u odnosu na uvjete izdržavanja kazne u Kaznionici u Lepoglavi te u Zatvoru u Puli zaključio da su nedostatni prostorni uvjeti bili kompenzirani drugim aktivnostima. Ovaj sud prihvaća nužnost sveobuhvatnog pristupa uvjetima boravka u zatvorima i mogućnost da manjak prostora bude nadoknađen aktivnostima izvan spavaonice. To je u određenom opsegu bio slučaj i kod tužitelja koji je, primjerice, tijekom boravka u Zatvoru u Puli bio uključen u program liječenih alkoholičara, dok se u svim ustanovama u kojima je bio lišen slobode omogućavalo da zatvorenici određeno vrijeme svakog dana borave izvan ćelije, na svježem zraku, hodniku i dr., kako je to obrazložio i prvostupanjski sud, a što navodima žalbe tužitelja nije s uspjehom dovedeno u pitanje.

Međutim, po ocjeni ovog suda prvostupanjski sud je pritom ipak podcijenio značaj duljine razdoblja u kojem je tužitelj imao na raspolaganju površinu ćelije manju od 3 m², dakle ispod konvencijskog standarda.

Tužitelj se u zatvorskom sustavu nalazio od 2. srpnja 2008. do 2. ožujka 2013., i to:

- od 2. srpnja 2008. do 27. svibnja 2009. – u Zatvoru u Zagrebu (kao pritvorenik),
- od 27. svibnja 2009. do 23. studenog 2009. – u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu; u istoj je bio i kasnije, od 20. do 30. prosinca 2011. (za vrijeme je izdržavanja kazne zatvora u Zatvoru u Puli),

- od 23. studenog 2009. do 13. siječnja 2010. – ponovno u Zatvoru u Zagrebu (sada u Centru za dijagnostiku),
- od 13. siječnja 2010. do 6. prosinca 2010. – u Kaznionici u Lepoglavi,
- od 6. prosinca 2010. do 2. ožujka 2013. – u Zatvoru u Puli (time da je u razdoblju od 20. do 30. prosinca 2011. bio u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu).

Iz stanja spisa proizlazi da je u Zatvoru u Zagrebu tužitelj bio u pritvoru od 2. srpnja 2008. do 27. svibnja 2009. u sobama broj 63 i 64, a na izdržavanju kazne zatvora u Centru za dijagnostiku od 23. studenog 2009. do 13. siječnja 2010. (do 23. studenog 2009. bio je u Zatvorskoj bolnici) u sobi br. 99, pri čemu je u svim navedenim sobama – koje imaju površinu od spavaonice od 19,53 m² (21,10 m² -1,57 m², jer je potonje površina sanitarnog dijela, a sam Zatvor u Zagrebu navodi – list 142 spisa – da je ta površina obuhvaćena u ukupnoj površini od 21,10 m²), uključujući tužitelja boravilo 6 odnosno 7 pritvorenika/zatvorenika (što proizlazi iz očitovanja Zatvora u Zagrebu – list 142 spisa). Stoga slijedi da je u toj ustanovi tužitelj imao na raspolaganju 3,26 m² odnosno 2,79 m².

U Zatvorskoj bolnici u Zagrebu tužitelj je boravio od 27. svibnja do 23. studenog 2009. te u razdoblju od 20. do 30. prosinca 2011. u sobi površine 21,12 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 6 zatvorenika (što proizlazi iz očitovanja Zatvorske bolnice u Zagrebu – list 67 spisa). Stoga slijedi da je u toj ustanovi tužitelj imao na raspolaganju 3,52 m².

U Kaznionici u Lepoglavi tužitelj je boravio od 13. siječnja 2010. do 6. prosinca 2010., i to:

- od 13. siječnja do 5. veljače 2010. u sobi površine 16,00 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 6 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,66 m².
- od 5. do 6. veljače 2010. u sobi površine 9,40 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 4 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,35 m²,
- od 6. veljače do 8. travnja 2010. u sobi površine 33,00 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 12 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,75 m²,
- od 8. travnja do 6. prosinca 2010. u sobi površine 9,35 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 4 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,34 m²,

time da prethodno navedeno proizlazi iz očitovanja Kaznionice u Lepoglavi – list 140 spisa – iz kojeg se može zaključiti da površina sanitarnog čvora nije uključena u površinu sobe.

Konačno, u razdoblju od 6. prosinca 2010. do 2. ožujka 2013. tužitelj je izdržavao kaznu zatvora u Zatvoru u Puli (izuzev razdoblja od 20. do 30. prosinca 2011. kada je bio u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu). Prema očitovanju Zatvora u Puli – list 72 spisa, tužitelj je bio smješten:

- od 6. prosinca 2010. do 13. siječnja 2011. u sobi površine 17 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 6 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,83 m²,

- od 14. do 25. siječnja 2011. u sobi površine 20,50 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 7 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,93 m²,
- od 26. siječnja do 25. srpnja 2011. u sobi površine 20,50 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 6 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,56 m²,
- od 26. srpnja do 19. prosinca 2011. u sobi površine 9,30 m², u kojoj je, uključujući tužitelja, boravilo 3 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 3,10 m²,
- od 31. prosinca 2011. do 31. prosinca 2012. u sobi površine 9,30 m², u kojoj su, uključujući tužitelja, boravila 3 odnosno 4 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 3,10 m² odnosno 2,33 m²,
- od 1. siječnja do 19. veljače 2013. u sobi površine 10,00 m², u kojoj su, uključujući tužitelja, boravila 3 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 3,33 m²,
- od 19. veljače do 2. ožujka 2013. u sobi površine 10,00 m², u kojoj su, uključujući tužitelja, boravila 4 zatvorenika, tako da je u tom razdoblju tužitelj imao na raspolaganju 2,5 m²,
 - na ovom mjestu valja navesti da je tuženica Republika Hrvatska u podnesku od 10. veljače 2014. (list 51 do 53 spisa) navela da je u razdoblju od 31. prosinca 2011. do 2. kolovoza 2012. bio u sobi površine 9,30 m², u kojoj su, uključujući tužitelja, boravila 3 zatvorenika, iz čega bi proizlazilo da je u tom razdoblju na raspolaganju imao 3,10 m², a da je u razdoblju od 2. kolovoza 2012. do 2. ožujka 2013. bio u sobi površine 10,00 m² – kada se dopis tuženice dovede u vezu s (u ovom dijelu – za razdoblje cijele 2012. – ne do kraja preciznim) očitovanjem Zatvora u Puli i iskazom tužitelja koji je naveo da je na odjelu IV boravio u maloj sobi (on navodi površinu od 8 m²) s još 2 zatvorenika, može se razborito zaključiti da je svakako u razdoblju od 31. prosinca 2011. do 2. kolovoza 2012. tužitelj na raspolaganju imao 3,10 m².

U vezi prethodno navedenog valja napomenuti da se iz spomenutog očitovanja Zatvora u Puli i provedenog uvidaja na licu mjesta može zaključiti da površina sanitarnog čvora u tom Zatvoru nije uključena u površinu sobe, s obzirom da, kako sud prvog stupnja na uvidaju 25. svibnja 2017., tako i Zatvor u Puli u očitovanju, posebno definiraju površinu sobe, a posebno površinu sanitarnog čvora, a nema naznake (kao što je bilo u ranije spomenutom očitovanju Zatvora u Zagrebu) niti da bi površina sanitarnog čvora bila obuhvaćena u iskazanoj površini sobe.

Republika Hrvatska u svojoj žalbi prigovara da u njezinu postupanju ne postoji protupravnost niti štetna radnja, kao i da nije dokazna uzročna veza između štetne radnje i navodne štete. Stoga valja reći da je naknada štete zbog boravka u neadekvatnim uvjetima u zatvoru, odnosno zbog povrede dostojanstva osuđenika iz članka 25. Ustava Republike Hrvatske, poseban oblik naknade štete koji ne podliježe klasičnom utvrđivanju uzročnopoljsedične veze između štetne radnje i štete. Neimovinsku štetu ne predstavlja samo pojava fizičkog ili psihičkog bola ili straha ili pak smanjenje životne aktivnosti, nego i svaka povreda osobnosti i dostojanstva prema čl. 19. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (tako i stajalište Ustavnog suda izraženo u odluci broj: U-III-4719/2017 od 14. veljače 2019.).

Također, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj: 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10 – u daljnjem tekstu: Konvencija), koja je u odnosu na Republiku Hrvatsku stupila na snagu 5. studenog 1997., propisuje u čl. 3. da se nitko ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.

U presudi od 20. listopada 2016. u predmetu *Muršić protiv Hrvatske* (br. 7334/13.) Europski sud za ljudska prava (nastavno: ESLJP) utvrdio je načelna stajališta u vezi s uvjetima u zatvoru. Ponavljajući svoje stajalište da trpljenje i poniženje koje je uključeno prilikom lišenja slobode mora u svakom slučaju ići preko onoga neizbježnoga elementa trpljenja ili poniženja povezanog s lišenjem slobode kako bi moglo doći u domašaj čl. 3. Konvencije, ESLJP je izrazio i stajalište da se, ako raspoloživi osobni prostor po zatvoreniku padne ispod 3 m² površine u smještaju u zatvorima u kojem boravi više zatvorenika, nedostatak osobnog prostora smatra toliko ozbiljnim da dolazi do čvrste pretpostavke povrede čl. 3., a da se pretpostavka povrede Konvencije može oboriti dokazivanjem da su postojali čimbenici koji mogu prikladno nadomjestiti oskudnu dodjelu osobnog prostora. Kod toga ESLJP precizira da će se čvrsta pretpostavka povrede čl. 3. obično moći oboriti samo ako su sljedeći čimbenici kumulativno ispunjeni:

- (1) ako su smanjenja potrebnog minimalnog osobnog prostora od 3 m² kratka, povremena i minimalna,
- (2) ako su takva smanjenja popraćena dovoljnom slobodom kretanja izvan sobe i prikladnim aktivnostima izvan sobe te
- (3) ako je podnositelj zahtjeva smješten u ustanovu koja se, općenito gledano, smatra primjerenom ustanovom za pritvor i ne postoje drugi otegotni aspekti uvjeta njegova boravka u zatvoru.

Na ovom mjestu treba spomenuti i da Zakon o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, broj: 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 11/02, 76/07, 27/08, 83/09, 18/11, 48/11, 125/11, 56/13, 150/13, 98/19) u čl. 74. st. 3. propisuje da prostorije u kojima borave kaznenici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane te da za svakog zatvorenika u spavaonici mora biti najmanje 4 m² i 10 m³ prostora, time da je ova odredba u istom sadržaju vrijedila i u vrijeme kada je tuženik bio lišen slobode.

U konkretnom slučaju iz naprijed naznačenih podataka proizlazi da je tužitelj u svim penalnim ustanovama u kojima je bio smješten, osim u Zatvorskoj bolnici, određeno vrijeme bio smješten u sobama u kojima njegov osobni prostor nije dosezao površinu od minimalno 3 m², što znači da postoji čvrsta pretpostavka povrede čl. 3. Konvencije. Uvažavajući uvjete obaranja ove pretpostavke, koje ESLJP definira u presudi *Muršić protiv Hrvatske*, ovaj sud nalazi da tužitelj u žalbi opravdano ističe da je zbog duljine razdoblja u kojima je na raspolaganju imao osobni prostor manji od konvencijskog minimuma od 3 m² u odnosu na njega povrijeđen čl. 3. Konvencije odnosno da je u tom smislu došlo do povrede tužiteljeva dostojanstva, što je osnova za dosuđenje pravične novčane naknade neimovinske štete.

Tužitelj je, naime, u Zatvoru u Zagrebu izdržavao kaznu zatvora u Centru za dijagnostiku od 23. studenog 2009. do 13. siječnja 2010. (do 23. studenog 2009. bio je u Zatvorskoj bolnici), a iz očitovanja te ustanove slijedi da je u toj ustanovi tužitelj imao na raspolaganju 2,79 m² do 3,26 m². Pritom u očitovanju nije definirano u kojem je točno razdoblju imao na raspolaganju jednu, a u kojem drugu površinu, no u svakom slučaju

proizlazi da je u jednom dijelu izdržavanja kazne u tom zatvoru (ukupno jedan mjesec i dvadeset dana) tužitelj imao na raspolaganju manje prostora od onog zajamčenog Konvencijom, dok je u preostalom dijelu isti bio neznatno veći od minimuma.

U Kaznionici u Lepoglavi u kojoj je boravio 7 dana manje od 11 mjeseci tužitelj je kontinuirano bio uskraćen u osobnom prostoru jer je cijelo vrijeme boravka imao na raspolaganju manje od 3 m² - 2,66 m²/ 2,35 m²/ 2,75 m²/ 2,34 m².

Konačno, u Zatvoru u Puli površina podnositeljevog osobnog prostora ispod konvencijskog standarda od 3 m² bila je od 6. prosinca 2010. do 13. siječnja 2011. (2,83 m²), od 14. do 25. siječnja 2011. (2,93 m²), od 26. siječnja do 25. srpnja 2011. (2,56 m²), od 19. veljače do 2. ožujka 2013. (2,5 m²). Za razdoblje od 2. kolovoza do 31. prosinca 2012. nije točno definirano je li imao na raspolaganju osobni prostor površine 3,10 m² odnosno 2,33 m², no u svakom slučaju proizlazi da je u jednom dijelu izdržavanja kazne u tom razdoblju (ukupno gotovo pet mjeseci) tužitelj imao na raspolaganju manje prostora od onog zajamčenog Konvencijom, dok je u preostalom dijelu isti bio neznatno veći od minimuma. Zbog takvih prostornih uvjeta Županijski sud u Puli je rješenjem poslovni broj: Ik I-182/12 od 13. rujna 2012. (listovi 16-18 spisa) utvrdio da je tužitelju ograničeno pravo na smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima, obrazloživši da sobe u Zatvoru u Puli ne zadovoljavaju minimalne standarde po pitanju površine i volumena s obzirom na broj osoba koje u njima borave.

Imajući u vidu navedeno, proizlazi da je ukupno vrijeme u kojemu je tužitelj imao na raspolaganju površinu osobnog prostora ispod konvencijskog standarda od 3 m² u svakom slučaju bilo dulje od 1,5 godine, a ta činjenica sama po sebi dovodi do nemogućnosti obaranja čvrste pretpostavke povrede čl. 3. Konvencije jer se ne radi o kratkom, povremenom niti minimalnom smanjenju potrebnog minimalnog osobnog prostora od 3 m² (u tom smislu upućuje se na odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-6228/2016 od 14. veljače 2019.). Kada se navedena povreda poveže s razlozima zbog kojih je prvostupanjski sud tužitelju već dosudio naknadu neimovinske štete u iznosu od 15.000,00 kn, ocjena je ovog suda da povreda prava osobnosti tužitelja i postojeće okolnosti slučaja opravdavaju dosuđenje pravične novčane naknade neimovinske štete u ukupnom iznosu od 30.000,00 kn, pri čemu je uzeto u obzir trajanje neadekvatnih prostornih uvjeta, ali i kompenzacijske mjere kojima se tužitelju nastojalo nadoknaditi manjak prostora. Kod toga u vezi uvjeta u Zatvoru u Zagrebu valja reći da je potpuno prihvatljivo obrazloženje prvostupanjskog suda prema kojem postojanje sanitarnog čvora-čučavca u sastavu sobe koji nije odvojen posebnim vratima pa nije osiguran minimum privatnosti odnosno sprječavanje prolaza zvukova i mirisa predstavlja povredu dostojanstva tuženika, pri čemu ovaj sud umjesto nepotrebno ponavljanja upućuje na obrazloženje prvostupanjskog suda u tom dijelu, dok u odnosu na tvrdnje tuženice u žalbi prema kojoj iz iskaza tužitelja ne postoji postojanje nelagoda ni osjećaj nezadovoljstva u vezi sa sanitarnim čvorom, a da iz dokaza proizlazi da su sobe imale prozore koje su se mogle otvoriti, valja reći da je tužitelj u svojem iskazu naveo da se zatvorenicima dok su na WC-u vidi glava, što ukazuje na nezadovoljstvo tom činjenicom, koje je, uostalom, opisano u tužbi, time da navedene okolnosti i same po sebi ukazuju na povredu dostojanstva tužitelja, dok u žalbi tuženice apostrofirane okolnosti postojanja prozora nisu od utjecaja na povredu dostojanstva uslijed činjenice da sanitarni čvor nije od preostalog dijela sobe adekvatno odvojen, zbog čega je u svakom slučaju narušeno pravo privatnosti zatvorenika. Što se tiče obrazloženja da je dostojanstvo tužitelja povrijeđeno jer se u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu sanitarni čvor ne nalazi u sastavu sobe, već da pravosudni policajci zatvorenike do WC-a

odvode na poziv, ovaj sud smatra da ta činjenica sama po sebi ne znači da je zbog toga povrijeđeno dostojanstvo i pravo osobnosti tužitelja jer nije nedvojbeno dokazano da bi tužitelju bilo onemogućavano pravodobno koristiti WC ili da bi pravosudni policajci kršili njegovu privatnost prilikom obavljanja nužde, tim više što je općepoznato da ni u redovitom bolničkom sustavu u Republici Hrvatskoj sve sobe u svojem sastavu nemaju pripadajući WC, kao i da pacijenti ponekad koriste tzv. „guske“ za vršenje nužde odnosno da zbog zdravstvenog stanja moraju tražiti pomoć osoblja bolnice za odlazak do sanitarnog čvora.

Tužitelj u svojoj žalbi prigovara da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio druge loše uvjete smještaja. Pritom je točno da je na uvidaju u Zatvoru u Puli primijećeno da je u sobi broj 9 zrak malo zagušljiv, međutim, osim što to može biti trenutačno stanje odnosno posljedica činjenice da zatvorenici koja su u vrijeme uvida tamo boravili nisu određeno vrijeme provjetrili sobu, tužitelj u žalbi zanemaruje da je u preostale tri sobe u kojima je vršen uvidaj utvrđeno da nije zagušljivo odnosno da ima dovoljno zraka (kao i svjetlosti). U tom smislu stoga nema povrede prava osobnosti tužitelja, a ovaj sud u odnosu na uvjete boravka u ustanovama prihvaća obrazloženje prvostupanjskog suda, kao što je već navedeno, koji je na temelju provedenih dokaza, čiju je vjerodostojnost ocijenio, utvrdio te uvjete.

U tom kontekstu žalbena tvrdnja da su u Kaznionici u Lepoglavi sobe uvijek bile zaključane nije od utjecaja s obzirom da iz prihvaćenih iskaza svjedoka Dražena Posavca i Denisa Vusića proizlazi da je zatvorenima omogućavano korištenje dnevnog boravka, na svježem zraku i dr., a nije prihvatljiv ni prigovor da u toj Kaznionici nije bilo tople vode, s obzirom da iz iskaza svjedoka Vusića proizlazi da su tuševi opskrbljeni toplom vodom. Treba reći i kako iz iskaza svjedoka Josipa Horvata koji je u Zatvoru u Puli izdržavao kaznu u isto vrijeme kao i tužitelj proizlazi da su zatvorenici svakodnevno imali šetnju na otvorenom u dvorištu u trajanju od dva sata, a šetnja im je bila omogućena i na hodnicima Zatvora. Budući da je tužitelj u tužbi naveo da je zbog neadekvatne zdravstvene skrbi u Zatvoru u Puli pogoršano njegovo zdravstveno stanje treba reći da takvo što nije utvrđeno na temelju provedenih dokaza niti to tužitelj spominje u svojem stranačkom iskazu, dok, upravo suprotno, iz iskaza svjedoka Josipa Horvata proizlazi da su se zatvorenici mogli svaku večer upisati za odlazak kod liječnika ili zubara i da je taj svjedok osobno odlazio liječniku onako kako se upisao te da je dobio sve lijekove koje je tražio, a posebno napominje da je za vrijeme boravka u Zatvoru u Puli popravio sve zube i da su ga čak vozili privatnom zubaru. Tu valja reći i da spisu (listu 50) prileži pismo tužitelja kojim se zahvaljuje osoblju Zatvorske bolnice na dobrom tretmanu, pa to dovodi u pitanje tvrdnje tužbe da su uvjeti u toj bolnici bili opasni po njegovo zdravlje.

Tuženica je u odgovoru na tužbu istaknula prigovor zastare naknade štete „za svako razdoblje prethodno 20. rujna 2009.“, što je sud prvog stupnja odbio uz obrazloženje da tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i osobu koja je štetu učinila, a u svakom slučaju tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala, koje saznanje za štetu podrazumijeva i saznanje o obujmu štete i elementima njezine visine pa, kako je tužitelj u pritvoru i zatvoru bio od 2. srpnja 2008., a zahtjev za mirno rješenje spora podnio je 8. travnja 2013. te tužbu 23. kolovoza 2013., zaključuje da je prigovor zastare neosnovan.

Odredbom čl. 230. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 35/05, 41/08, 125/11 – nastavno: ZOO) propisano je da tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine

otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila (st. 1.), kao i da u svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala (st. 2.).

Prema tome, početak subjektivnog roka za oštećenika počinje teći trenutkom saznanja oštećenika za štetu i štetnika. Protivno stavu prvostupanjskog suda i tužitelja, ovaj sud ne smatra da zastara u konkretnom slučaju počela teći tek po dovršetku tog stanja, dakle po prestanku izdržavanja kazne zatvora 2013. Tužitelju su za vrijeme lišenja slobode bili poznati kako štetnik, tako i štetne posljedice jer se iste sastoje u neadekvatnim uvjetima smještaja samog tužitelja, a u svakom slučaju tužitelju su i štetnik i šteta za svaku pojedinu ustanovu bili poznati premještajem u drugu ustanovu. Tužitelj je zahtjev za mirno rješenje spora podnio 8. travnja 2013., čime je došlo do prekida zastare naknade štete. To znači da bi u zastari bila tražbina naknade štete za razdoblje prije 8. travnja 2010., no budući da je sama tuženica prigovor zastare ograničila na razdoblje do 20. rujna 2009., sud je dužan ocjenu zastare tražbine ograničiti s obzirom na prigovor tuženice, a to znači da je u zastari tražbina naknade štete za razdoblje do tog dana. Od 20. rujna 2009. do dana podnošenja zahtjeva za mirno rješenje spora proteklo je više od tri godine, a to znači da u zastari tražbina koja se odnosi na uvjete u Zatvoru u Zagrebu za vrijeme pritvora u kojem je tužitelj bio od 2. srpnja 2008. do 27. svibnja 2009. te u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu za razdoblje od 27. svibnja 2009. do 20. rujna 2009. Zbog toga ranije u obrazloženju ove presude nije ovo vrijeme pritvaranja tužitelja u Zatvoru u Zagrebu uzeto u obzir prilikom računanja vremena kojemu je tužitelja imao na raspolaganju prostor površine manje od 3 m², a isto u konačnici utječe i na dosudenu visinu naknade štete jer je sada naknada štete glede uvjeta u Zatvoru u Zagrebu dosuđena samo u odnosu na razdoblje između 23. studenoga 2009. i 13. siječnja 2010., dakle za bitno kraće razdoblje od onog koje je u obzir uzео prvostupanjski sud. Konačno, nisu utemeljene tvrdnje tužitelja iz podneska od 10. ožujka 2014. o zastoju zastare jer izdržavanje kazne zatvora ne predstavlja nesavladivu prepreku zbog koje ne bi moglo sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze u smislu čl. 237. ZOO, dok rješenje suca izvršenja kojim se prihvaća zahtjev za sudsku zaštitu ne dovodi do primjene desetogodišnjeg roka zastare iz čl. 233. ZOO jer se istim ne utvrđuje tražbina naknade štete, već je svrha toga rješenja drugačija.

Sukladno svemu navedenom, valjalo je odbiti kao neosnovanu žalbu tuženice, a žalbu tužitelja djelomično odbiti kao neosnovana, a djelomično prihvatiti i prvostupanjsku presudu potvrditi u toč. I. izreke u dijelu u kojem je naloženo tuženici isplatiti tužitelju iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama preciziranim u tom dijelu izreke, sve u roku od 15 dana, kao i u dijelu toč. II. izreke u kojem je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 89.000,00 kn s pripadajućim zateznim kamatama, sve primjenom čl. 368. st. 1. ZPP, a primjenom čl. 373. toč. 3. ZPP preinačiti u dijelu toč. II. izreke u kojem je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 15.000,00 kn s pripadajućim zateznim kamatama, na način da je ovom presudom naloženo tuženici isplatiti tužitelju daljnji iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama tekućima od 8. travnja 2013. do 31. srpnja 2015. po stopi od 12% godišnje, a od 1. kolovoza 2015. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

Zbog djelomične preinake pobijane presude valjalo je korigirati i odluku o troškovima parničnog postupka, pri čemu je osim promjene visine tužiteljeva troška uslijed povećavanja njegova uspjeha u sporu, valjalo odbiti zahtjev tuženice za naknadu troškova parničnog postupka. Istoj ne pripada pravo na troškove jer je ona tijekom cijelog postupka osporavala

osnovu tužbenog zahtjeva pa su na te sporne okolnosti tijekom postupka provodeni dokazi na temelju kojih je naposljetku utvrđeno da tužitelju pripada pravo na naknadu štete, što znači da su prigovori Republike Hrvatske bili neosnovani. Ovo zbog toga što je uspjeh stranaka u postupku potrebno, u smislu odredbe čl. 154. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14), cijeliti i kvalitativno, odnosno, i s obzirom na osnovu, a ne samo kvantitativno, prema visini tužbenog zahtjeva, imajući pri tome u vidu prigovore stavljene od strane tuženika. Budući da tuženica u konkretnom slučaju osnovanost svojih prigovora nije dokazala, nego je, naprotiv, tužitelj dokazao djelomičnu osnovanost tužbenog zahtjeva, to zbog svega navedenog tuženici ne pripada pravo na nadoknadu zatraženih troškova, dok tužitelj ima pravo na naknadu troškova razmjerno svojem uspjehu u sporu.

Ostvarivši naknadu štete u ukupnom iznosu od 30.000,00 kn, tužitelj je u ovom postupku u kojem VPS iznosi 119.000,00 kn uspio u omjeru od 25%. Kada se iznos od 25.625,00 kn koji se odnosi na radnje za koje mu je naknadu priznao sud prvog stupnja umanjši razmjerno uspjehu tužitelja, dobiva se iznos od 6.406,25 kn kojeg je ovaj sud, preinakom toč. III. i dijela toč. I. izreke prvostupanjske presude u kojem je odlučeno o troškovima postupka, jedinstvenom odlukom dosudio tužitelju, dok je u preostalom dijelu odbio njegov zahtjev za naknadu troškova postupka, a takav zahtjev tuženice, posljedično svemu navedenom, odbio je u cijelosti.

Konačno, s obzirom da tužitelj izričito navodi da presudu pobija u cijelosti, a nema pravni interes za pobijanje dijela toč. I. izreke prvostupanjske presude kojem je naloženo tuženici isplatiti tužitelju iznos od 15.000,00 kn sa zateznim kamatama preciziranim u tom dijelu izreke, njegovu žalbu u tom dijelu valjalo je rješenjem odbaciti kao nedopuštenu, primjenom čl. 367. st. 1. u vezi sa čl. 358. st. 3. ZPP.

U Varaždinu 22. siječnja 2020.

Predsjednica vijeća
Dubravka Bosilj v.r.

Za točnost otpavka – ovlašteni službenik
Upraviteljica sudske pisarnice
Mirjana Badanjak

Izvor: Županijski sud u Varaždinu

4. Presuda Općinskog suda u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, br. Pn-24/2022-38 od 27. travnja 2023.

Republika Hrvatska
Općinski sud u Koprivnici
Stalna služba u Đurđevcu
Đurđevac, Đure Basaričeka 12

Poslovni broj: 15 Pn-24/2022-38

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Općinski sud u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu, po sucu Siniši Rajnoviću kao sucu pojedincu, temeljem prijedloga više sudske savjetnice Ive Kontak Savić, u parničnom predmetu tužitelja [redacted] OIB: [redacted] Novo Virje, Trg Vladimira Jagarinca 3, zastupan po punomoćniku Željku Lackoviću, odvjetniku iz Odvjetničkog društva Lacković&Rukavina iz Đurđevca, protiv tuženika Croatia osiguranje d.d., OIB: [redacted] Zagreb, Vatroslava Jagića 33, zastupan po punomoćniku Mati Kačanu, odvjetniku iz Zagreba, radi naknade štete, nakon zaključene javne i glavne rasprave 20. travnja 2023. u prisutnosti punomoćnika tužitelja odv. Tamare Košanski i pun. tuženika odv. Mate Kačan, te donijete i objavljene presude, 27. travnja 2023.,

presudio je

I. Nalaže se tuženiku Croatia osiguranje d.d., OIB: [redacted] Zagreb, Vatroslava Jagića 33, da isplati tužitelju J. P. [redacted], OIB: [redacted], Novo Virje, Trg Vladimira Jagarinca 3, na ime naknade štete na vozilu iznos od 11.208,79 EUR / 84.452,62 kn (slovima: jedanestisućadvjestoosameurasedamdesetdevetcenti / osamdesetčetiritisućečetristopedesetdvijekunešezdesetdvijelipe), zajedno s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom, tekućom od 6. srpnja 2021. do isplate, po stopi od 1.8.2015. do 31.12.2022. u visini koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, a od 1.1.2023. pa do plaćanja po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotna poena, u roku 15 dana.

II. Nalaže se tuženiku Croatia osiguranje d.d., OIB: [redacted] Zagreb, Vatroslava Jagića 33, da tužitelju J. P. [redacted], OIB: [redacted], Novo Virje, Trg Vladimira Jagarinca 3, naknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 2.073,76 EUR / 15.624,74 kn zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od dana

Priloga: [redacted]

donošenja presude do isplate, po stopi koja se određuje, za svako polugodište, uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

III. Odbija se zahtjev tužitelja da mu tuženik naknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 622,12 EUR / 4.687,36 kn.

Obrazloženje

1. Tužitelj J. P. podnio je tužbu protiv tuženika Croatia osiguranje d.d. kojom traži da mu tuženik na ime naknade štete na vozilu isplati iznos od 11.945,05 eura / 90.000,00 kn, zajedno s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom. Navodi da 16.svibnja 2021. oko 21,00 sat u mjestu Novo Virje, u Dravskoj ulici kod kbr. 6, dogodila se prometna nezgoda na način da je tužitelj upravljao svojim vozilom reg. oznake KC 910-HE, te je prilikom ulaska u zavoj zbog skliske ceste od kiše, izgubio kontrolu nad vozilom, te je sletio ulijevo preko lijevog kolničkog traka van ceste udarivši u drvenu banderu. Sa tužiteljem se u vozilu na mjestu suvozača nalazio Babec Igor. Uslijed navedenog, da je došlo do udara prednjeg dijela osobnog vozila tužitelja u drvenu banderu koja se uslijed udara slomila na način da je donji dio bandere bio savinut ispod vozila, a gornji dio bandere se naslonio na poklopac motora i krov vozila, no nije došlo do prekida žica koje se nalaze na gornjem dijelu bandere. Udareno mjesto bandere da je u međuvremenu sanirano, a slomljeni dio predmetne bandere da se nalazi u posjedu svjedoka Siniše Šantek.

1.1. Osobno vozilo marke „BMW“, serija 3, reg. oznake KC 910-HE, u vrijeme nastanka štetnog događaja da je bilo osigurano kod tuženika kasko policom osiguranja, a uslijed predmetne prometne nezgode na vozilu da je nastala totalna šteta. Tužitelj da je tuženiku prijavio štetu, a koji je sačinio Izvid štete, temeljem kojeg je utvrđeno da je riječ o totalnoj šteti na vozilu tužitelja, a tuženik je 16.lipnja 2021. izvršio i Informativni obračun totalne štete utvrdivši iznos osigurnine od 62.611,00 kn.

1.2. Predmetno vozilo da je u vrijeme prometne nezgode bilo u odličnom stanju, redovito održavano, servisirano i garažirano te je bilo dodatno opremljeno (automatska klima, grijanje sjedala, zatamnjena stakla), te smatra da realna šteta na vozilu – iznos osigurnine iznosi oko 11.945,05 eura / 90.000,00 kn.

1.3. Tužitelj da se odštetnim zahtjevom obratio tuženiku, no tuženik da je dopisom od 6.srpnja 2021.otklonio isplatu štete– osigurnine osporivši način i mjesto nastanka štete. Stoga, tužitelj potražuje iznos naknade štete – osigurnine od 11.945,05 eura / 90.000,00 kn zajedno s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom tekućom od dana otklona štete 6.srpnja 2021. do isplate.

1.4. Tužitelj je nakon provedbe prometnog vještačenja smanjio tužbeni zahtjev, tako da potražuje iznos od 11.208,79 eura / 84.452,62 kn.

Fiksni tečaj konverzije 7,53450

2. U odgovoru na tužbu tuženik Croatia osiguranje d.d. navodi da ne osporava da je osobno vozilo tužitelja na dan 16.svibnja 2021. godine bilo osigurano kod tuženika kasko policom osiguranja, broj 004095085587, no osporava nastanak štetnog događaja na način kako to tužitelj opisuje u tužbi te s tim u vezi uzročno posljedične veze između konkretnog događaja i štete postavljene predmetnim tužbenim zahtjevom. To iz razloga jer oštećenja na vozilu nisu međusobno podudarna (niti po svom položaju, niti po opsegu i intenzitetu, niti po općim i individualnim karakteristikama) sa mjestom nastanka štetnog događaja, pa da ista nisu mogla nastati u navodnom štetnom događaju na koji se poziva tužitelj i na način kako to isti tvrdi. Ističe da na lokaciji Dravska cesta, koja se u prijavi navodi kao mjesto nezgode, nisu pronađeni tragovi nezgode, stup u vlasništvu ODS HEP za koji se navodi da je oštećen nije popravljen od strane ovlaštene institucije, odnosno, da HEP nema prijavljena/evidentirana oštećenja za isti. Osporava osnovanost i visinu tužbe i tužbenog zahtjeva, te predlaže sud odbije tužbeni zahtjev u cijelosti kao neosnovan uz obvezu naknade parničnog troška tuženiku.

3. Radi pravilnog i potpuno utvrđenja činjeničnog stanja sud je pročitao tužbu od 29.4.2022. (str.1-3), prometnu dozvolu (str.5-6), izjavu I. B. (str.7-8), izjavu S. Š. (str.9), prijava štete i odštetni zahtjev iz osiguranja automobilskog kaska od 18.5.2021. (str.10-11), obavijest o šteti (str.12-13), obavijest o neosnovanom zahtjevu od 6.7.2021. (str.14), prigovor tužitelja od 19.8.2021. (str.15-16), odluka povodom pritužbe (str.17), izvršio uvid u fotografije (str.18-39), pročitao spis tuženika AK 13560 2021 (str.69-133), dopis HEP ODS d.o.o. od 26.9.2022. (str.134), Nalaz i mišljenje prometnog vještaka Davora Ferencica od 29.12.2022. (str.156-169), te saslušao kao svjedoke I. B. (str.142-143), svjedoka S. Š. (str.143), te tužitelja kao stranku u postupku (str.143-144).

4. Tužbeni zahtjev je osnovan.

5. Između stranaka nije sporno da je osobno vozilo u vlasništvu tužitelja marke „BMW“, serija 3, reg. oznake KC 910-HE na dan 16.svibnja 2021. godine bilo osigurano kod tuženika kasko policom osiguranja, broj 004095085587.

6. Između stranaka je sporna osnovanost i visina tužbenog zahtjeva. Sporan je nastanak štetnog događaja na način kako to tužitelj opisuje u tužbi, te uzročno posljedična veze između konkretnog događaja i štete kako je postavljena tužbenim zahtjevom.

7. HEP ODS, Elektra Koprivnica se dopisom očitovala da tijekom svibnja 2021., odnosno u vrijeme nastanka predmetne prometne nesreće, da nije vršena intervencija radi sanacije stupa električne mreže na adresi Dravska ulica kod kbr.6 Novo Virje.

8. Tijekom postupka sud je kao svjedoke saslušao I. B. i svjedoka S. Š.

8.1. Iz iskaza svjedoka Igor Babeca proizlazi da se vozio kao suvozač u vozilu u trenutku nastanka prometne nezgode, cesta da je bila skliska i kiša je rominjala. Do prometne nezgode da je došlo jer je tužitelj izgubio nadzor nad vozilom i udario je u banderu prvim dijelom auta, a dio koji drži banderu je bio ispod auta a bandera se slomila i pala na krov auta. Žice na banderi da nisu bile potrgane, a puknutu banderu su stavili susjedu Sinišu Šanteku u dvorište gdje se i sada nalazi. Svjedok je naveo da nisu nikog obavijestili o događaju, a ni policiju jer su bili šokirani, već je on traktorom uklonio auto.

8.2. Nadalje, iz iskaza svjedoka Siniša Šanteka proizlazi da se mjesto nesreće, odnosno bandera u koju je tužitelj udario nalazi preko puta njegove sobe te kada je čuo udarac i vik je izašao van i vidio tužitelja i Igora Babeca, a auto je bio slupan te je pomogao kod izvlačenja auta. Naveo je da prednji dio auta je bio slupan i puknuta bandera, a žica od bandere je ostala visjeti, te je pomogao otkloniti banderu. Naveo je da je vidio da je tužitelj imao malo krvi na nosu a Igor Babeca da nije bio ozlijeđen.

9. Kao stranka u postupku je saslušan tužitelj Jure P... koji je naveo da je kritičnog dana išao po kolegu Ir... bila je kiša i blata na zemlji, te mu je bankina primila kotač od auta uslijed čega ga više nije mogao izravnati i zaletio se u banderu. On je udario glavom u šajbu i zadobio posjekotinu na nosu no nije išla krv iz nosa. Betonski stup od bandere da je ostao dolje a ostatak bandere pao na krov auta. Žica od struje nije bila potrgana, pa da je kolega otišao po traktor kojim su izvukli auto a banderu stavili u dvorište Siniša Šanteka. Banderu da je popravio sa tatom drugi dan, kako nogara bandere nije bila potrgana pa su na nju stavili drugu banderu koju je imao doma i prikopčali na nogaru uz pomoć traktora i viljuškara kojim se podignuo i prikopčao žicu na nosač koji nije bio puknut i namontirali ga na novu banderu. On i suvozač nisu bili vezani.

10. Sud je u cijelosti prihvatio iskaze svjedoka Igor Babeca i Siniša Šanteka kao vjerodostojne i istinite. Naime, svjedoci su iskazivali neposredno uvjerljivo i suglasno, te u njihovim iskazima nema proturječja u odnosu na okolnosti nastanka prometne nezgode i način postupanja sudionika u istoj, odnosno sud nema razloga sumnjati u istinitost navoda svjedoka.

10.1. Ocjenjujući iskaz tužitelja te uspoređujući sa iskazima svjedoka sud ocjenjuje da je tužitelj iskazivao istinito, iskaz je životno logičan te je suglasan sa iskazima svjedoka Igor Babeca i Siniša Šanteka. U odnosu na činjenicu da tužitelj je prvo iskazao da se nezgoda dogodila između 5 i 7 sati navečer da bi potom izjavio da je bilo između 7 i 9 sati navečer, sud prihvaća da s obzirom na protek vremena od nastanka prometne nezgode do davanja iskaza pred sudom je proteklo više od godinu dana stoga tužitelj više sa sigurnošću nije znao točno vrijeme nastanka nezgode te isto ne utječe na uvjerljivost iskaza u odnosu na utvrđenje ključnih činjenica o okolnostima nastanka prometne nesreće.

11. U tijeku postupka izrađen je Nalaz i mišljenje po prometnom vještaku Davoru Ferencu od 29.prosinca 2022. na okolnost dinamike nastanka prometne nezgode s očevitom – rekonstrukcijom na licu mjesta radi utvrđenja mjesta nezgode i saniranja

štete, visine štete, uzročno posljedične veze između oštećenja na vozilu tužitelja i mjestu nastanka štetnog događaja, odnosno odgovaraju li oštećenja dinamici nezgode opisanoj po tužitelju, te jesu li ista kompatibilna.

11.1 Sudski vještak je temeljem rekonstrukcije na licu mjesta, fotografija koje su snimljene neposredno nakon nesreće i iskaza svjedoka, jer nije proveden očevid po policiji, utvrdio da je do silaska osobnog vozila s kolnika i naleta na stup električne mreže došlo u području ograničenja brzine kretanja 50 km/h, te se vozilo tužitelja kretalo Dravskom ulicom smjerom istok-zapad te je prolazeći kroz za njega blagi desni zavoj sišlo s kolnika sa južne – lijeve strane na travnatu površinu i prednjim središnjim dijelom udarilo u drveni stup električne mreže sa betonskim nosačem koji je vozilo srušilo i prelomilo drveni dio stupa koji je gornji dio pao na krov vozila te je na prednjem središnjem dijelu vozila tužitelja ostao ovalni otisak od stupa električne mreže. Vještak je utvrdio da neposredno prije destabilizacije vozila i silaska s kolnika osobno vozilo se moglo kretati brzinom oko 57 km/h a u trenutku naleta u stup električne mreže brzinom oko 36 km/h, te da oštećenja na prednjem dijelu osobnog vozila su mogla nastati u naletu osobnog vozila u stup električne mreže.

11.2. U odnosu na nastalu štetu na vozilu tužitelja sudski vještak je utvrdio da šteta na osobnom vozilu tužitelja po svom karakteru je potpuna ili totalna, a visina nastale štete na vozilu tužitelja BMW 320 D iznosi 11.208,79 eura / 84.452,62 kn.

11.3. Tužitelj ni tuženik nisu imali primjedaba na nalaz i mišljenje sudskog vještaka kako u pogledu utvrđene visine štete na vozilu tužitelja tako i u odnosu na dinamiku nastanka štetnog događaja, te sud ocjenjuje da je vještak dani mu zadatak izvršio pravilno, objektivno i u skladu sa pravilima struke, stoga je u cijelosti prihvatio nalaz i mišljenje vještaka.

12. Sud je donio odluku u skladu sa čl.8.Zakona o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22; dalje: ZPP) prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

13. Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, odnosno svih provedenih dokaza, sud utvrđuje da je tužitelj dokazao da je njegovo vozilo oštećeno u štetnom događaju 16.svibnja 2021. prilikom slijetanja s ceste i udarom u stup električne mreže, zbog čega je tuženik temeljem police kasko osiguranja u obvezi tu štetu nadoknaditi tužitelju.

13.1. Naime, temeljem iskaza svjedoka i tužitelja te provedenim prometnim vještačenjem utvrđeno je da postoji uzročno-posljedična veza između oštećenja nastalih na vozilu tužitelja i mjestu nastanka štetnog događaja. Sud utvrđuje dokazanim da je tužitelj radi destabilizacije vozila ulaskom u zavoj i nemogućnošću kontrole vozila došlo do naleta vozilom na stup električne mreže te je uslijed naleta došlo do guranja betonskog nosača u smjeru kretanja vozila, a kako je drveni dio stupa na gornjem dijelu bio pričvršćen za kabel električne mreže, došlo je do loma

Fiksni tečaj konverzije 7,53450

drvenog stupa u visini gornjeg ruba betonskog nosača i pada drvenog stupa na krov vozila. Sud utvrđuje da oštećenja na vozilu tužitelja su nastala upravo uslijed naleta na stup električne mreže i njegovog pada na krov vozila tužitelja.

14. Sukladno čl.219 ZPP svaka stranka je dužna iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivnika, dok je čl.299.st.1. ZPP određeno da su stranke dužne već u tužbi i odgovoru na tužbu, a najkasnije na pripremnom ročištu iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve, predložiti dokaze potrebne za utvrđivanje iznesenih činjenica te se izjasniti o činjeničnim navodima i dokaznim prijedlozima protivne stranke.

14.1. Tijekom postupka tuženik je osporavao istinitost iskaza svjedoka i tužitelja, naročito ističući da je gotovo nemoguće da prilikom takvog sudara unesrećene osobe skoro pa nisu ozlijeđene. Zatim, tuženik je tijekom postupka podneskom od 24.listopada 2022. predložio da se zatraži očitovanje od HEP-a da li je u ovom slučaju trebalo doći do prekida opskrbe električne energije i da li je tužitelj mogao izvršiti sanaciju stupa ukoliko je struja bila uključena.

14.2. U odnosu na osporavanje istinitosti iskaza svjedoka i tužitelja na dinamiku nastanka prometne nezgode i činjenicu da nisu bili ozlijeđeni u prometnoj nezgodi, sud ne može prihvatiti tvrdnje tuženika jer tuženik nije u skladu sa čl.299 ZPP-a predložio odgovarajuće vještačenje kojim bi eventualno dokazao svoje navode a sud nema stručno znanje za ocjenu ozljeda, odnosno izostanak istih, tužitelja i suvozača Igora Babeca. Zatim, sud nije prihvatio prijedlog tuženika da se zatraži novo očitovanje HEP Elektre jer tuženik je isto predložio nakon zaključenja prethodnog postupka a radi se o činjeničnim navodima koje je tužitelj iznio već u tužbi, odnosno da je sam izvršio sanaciju stupa električne mreže nakon nastanka prometne nezgode, stoga se ne radi o novim okolnostima i saznanjima.

15. Tuženik se poziva na čl.4.st.1. i st.2. Uvjeta za osiguranje automobilskog kaska da je propisano da u svim slučajevima predviđenim propisima, a naročito: kada je šteta prouzročena rizikom požara, eksplozije, krađe, teške krađe, razbojništva, razbojničke krađe ili oduzimanja vozila na motorni pogon i prometne nezgode prijaviti nadležnoj policijskoj postaji i navesti koje su stvari uništene odnosno oštećene ili su nestale prigodom nastanka osiguranog slučaja, te da je osiguranik dužan CROATIJI pružiti sve podatke kojima raspolaže, a koji su potrebni zbog utvrđivanja uzroka, opsega i visine štete. CROATIA može isto tako zahtijevati da osiguranik pribavi i druge dokaze, a naročito da je prijavio nastanak štete nadležnoj policijskoj postaji u svim slučajevima u kojima je to dužan učiniti.

15.1. Međutim, tuženik iako se poziva na odredbe Uvjeta za osiguranje automobilskog kaska iste nije dostavio u spis. U citiranom čl.4. Uvjeta za osiguranje automobilskog kaska na koji se u svom podnesku tuženik poziva je propisana obveza osiguranika da prijavi nadležnoj policijskoj postaji nastanak prometne nezgode, no sud smatra da iako to predstavlja obvezu osiguranika, neispunjenje iste ne dovodi do gubitka prava iz osiguranja i isključenja obveze osiguratelja niti je tuženik to dokazao.

Fiksoni težići konverzija 7 52450

16. Slijedom svega prethodno navedenog, sud je utvrdio da je osnovan tužbeni zahtjev tužitelja jer je dokazao nastanak prometne nezgode 16.svibnja 2021. uslijed čega je došlo do nastanka štete na vozilu u iznosu od 11.208,79 eura / 84.452,62 kn (kako je to utvrdio prometni vještak a na koju visinu utvrđene štete stranke nisu imale primjedaba), te je vozilo tužitelja u trenutku nastanka prometne nezgode bilo osigurano kod tuženika po osnovi kasko police osiguranja broj 004095085587, a nisu utvrđene okolnosti koje isključuju obvezu osiguratelja, stoga je tuženik u obvezi isplatiti tužitelju iznos od 11.208,79 eura / 84.452,62 kn na ime naknade štete na vozilu tužitelja zbog nastupa osiguranog slučaja, sukladno čl.921. i 943. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21).

17. U skladu sa čl.943 Zakona o obveznim odnosima tužitelj osnovano potražuje zakonsku zateznu kamatu na iznos naknade štete od dana kada je tuženik dopisom otklonio štetu 6. srpnja 2021. jer je tada dospio zahtjev tužitelja za isplatu svote osiguranja po polici kasko osiguranja te stoga je tuženik u obvezi na dosuđeni iznos štete tužitelju platiti zatezne kamate.

18. Stoga je odlučeno kao u točki I. izreke presude.

19. Odluka o trošku se temelji na čl.154.st.1. i čl.155. ZPP jer je tužitelj u cijelosti uspio u ovom parničnom postupku te su mu priznati samo troškovi koji su bili potrebni za vođenje parnice, a visina troška je određena primjenom Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (NN 142/2012, 103/2014, 118/2014, 107/2015, 37/2022, 126/2022; dalje:OT).

19.1. Tužitelju su priznati troškovi parničnog postupka u ukupnom iznosu od 2.073,76 eura / 15.624,74 kn a koji se odnosi na trošak za sastav tužbe od 28.04.2022. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.7.1.OT), sastav podneska od 02.08.2022. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.8.1.OT), pristup na ročište od 13.09.2022. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.9.1.OT), pristup na očevid od 20.10.2022. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.9.7. OT), sastav podneska od 31.01.2023. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.8.1.OT), pristup na ročište od 20.04.2023. u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn (Tbr.9.1.OT), sve uvećano za iznos PDV-a od 298,62 eura / 2.249,95 kn, trošak pristojbe na tužbu u iznosu od 82,95 eura / 625,00 kn i pristojbe na presudu u iznosu od 165,90 eura / 1.250,00 kn, te trošak predujma za prometno vještačenje u iznosu od 331,81 euro / 2.500,00 kn.

19.2. Tužitelju nije priznat trošak za sastav prigovora u iznosu od 199,08 eura / 1.500,00 kn jer to nije trošak koji je bio potreban za vođenje ovog parničnog postupka. Zatim, tužitelju nije priznat trošak za sastav jednog od dva podneska od 31.1.2023. jer je istog dana i to u razmaku od 9 minuta dostavio dva podneska (prvim podneskom se očituje na podnesak tuženika a drugim na nalaz i mišljenje vještaka) te sud smatra da je tužitelj neosnovano i nepotrebno se očitovao u dva odvojena podneska jer je isto mogao učiniti dostavom jednog podneska. Tužitelju nije priznat trošak dolaska na ročište za objavu presude u iznosu od 99,54 eura / 750,00 kuna jer na isto nije pristupio.

Fiksni tečaj konverzije 7,53450

19.3. Stoga je odlučeno kao u točki II. i III. izreke.

Đurđevac, 27. travnja 2023.

Dokument je elektronički potpisan: Siniša Rajnović Vrijeme potpisivanja: 27-04-2023 14:10:07	DN C=HR O=OPĆINSKI SUD U KOPRIVNICI 2.3.4 (CN=) O=OPĆINSKI SUD U KOPRIVNICI OU=Općinski sud OU=Općinski sud OU=Siniša Rajnović CN=Siniša Rajnović
--	--

Sudac
Siniša Rajnović

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u roku od 15 dana računajući od dana primitka iste, a o kojoj žalbi odlučuje Županijski sud. Žalba se predaje ovom sudu pismeno u tri istovjetna primjerka.

Dostaviti:

1. Tužitelju po po punomoćniku Željku Lackoviću, odvjetniku iz Odvjetničkog društva Lacković&Rukavina iz Đurđevca
2. Tuženiku po po punomoćniku Mati Kačanu, odvjetniku iz Zagreba

Izvor: Općinski sud u Koprivnici, Stalna služba u Đurđevcu

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, Melita Franković, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom: POVREDA PRAVA OSOBNOSTI – UGOVORNA I IZVANUGOVORNA ODGOVORNOST te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, dan 9. rujna 2024.

Potpis studenta

Melita Franković